

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání

**Cestovní ruch a jeho vliv na vybraný region
(Jihlavsko)**

Diplomová práce

Vedoucí práce

RNDr. Zuzana Dvořáková - Líšková Ph.D.

Autor: Bc. Lucie Půžová

2010

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma Cestovní ruch a jeho vliv na vybraný region vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury. Dále souhlasím se zveřejněním své závěrečné práce za podmínek dále uvedených elektronickou cestou v databázi STAG provozované JU v souladu s ustanovením paragrafu 47b zákona.

V Českých Budějovicích 10.7. 2010

Lucie Půžová

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří zejména vedoucí práce RNDr. Zuzaně Dvořákové – Líškové za vedení a rady při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat provozovatelům objektů a poskytovatelům služeb venkovské turistiky na Vysočině za jejich za ochotu při poskytování potřebných informací pro vlastní šetření.

Obsah

1. ÚVOD	6
2. CÍLE A METODIKA	7
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	9
3.1. VLIV CESTOVNÍHO RUCHU NA ROZVOJ REGIONŮ.....	9
3.2. POLITIKA PRO ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU	10
3.3. DRUHY A FORMY CESTOVNÍHO RUCHU	12
3.4. SLUŽBY V CESTOVNÍM RUCHU	15
3.5. VENKOVSKÝ CESTOVNÍ RUCH.....	17
3.5.1. Základní pojmy.....	17
3.5.2. Nabízené produkty v rámci venkovského cestovního ruchu.....	18
3.5.3. Ekonomické přínosy podnikání ve venkovském cestovním ruchu	20
3.5.4. Certifikace	20
3.5.5. Venkovská turistika na Vysočině.....	21
3.5.6. Cykloturistika na Jihlavsku	22
3.5.7. Agroturistika na Jihlavsku	22
4. REGION JIHLAVSKO	24
4.1. POLOHA	24
4.2. HISTORIE	24
4.3. OKOLNÍ HISTORICKÁ MĚSTA	25
4.4. PAMÁTKY JIHLAVY	28
4.5. VLIV CESTOVNÍHO RUCHU NA VYSOČINĚ	32
4.6. SLUŽBY CESTOVNÍHO RUCHU NA JIHLAVSKU.....	33
5. VÝSLEDKY	34
5.1. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ PROVOZOVATELŮ	34
5.2. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ NÁVŠTĚVNÍKŮ	39
5.3. NAVRHOVANÁ ŘEŠENÍ.....	43
5.4. NÁVRH PROJEKTU CYKLOTRASY.....	46
6. ZÁVĚR	48
7. SUMMARY	51

8. POUŽITÁ LITERATURA	53
9. SEZNAM PŘÍLOH.....	55

1. Úvod

Cestovní ruch a cestování mají velmi dlouhou historii a jsou spjaty s počátky naší civilizace. Stal se v posledních desetiletích jedním z nejvýznamnějších fenoménů. Přispívá k rozvoji místa, vytváří pracovní a podnikatelské příležitosti, přináší potřebné zejména zahraniční investice, zvyšuje životní úroveň. Vyžaduje také určitou úroveň služeb, zejména pro volný čas. Neobejde se bez kvalitních ubytovacích a stravovacích zařízení, bez potřebné infrastruktury. Cestovní ruch se rozvíjí a tím se také mění potřeby turistů.

Žádná dosavadní praxe zatím nepotvrdila, že by cestovní ruch mohl být výlučně jediným determinantem rozvoje ekonomiky určitého státu, ale je zřejmé, že ve vzájemných vazbách multiplikačních efektů podmiňuje rozvoj ekonomiky a může tak sehrávat stimulační úlohu.

Dříve se dovolená převážně soustřeďovala do horských nebo přímořských oblastí. Také do kulturních center. Velkým hitem této doby se stává klidná rodinná dovolená na selských usedlostech, na různých farmářských farmách.

Agroturistika trend návratu do přírody a aktivní odpočinek. Jsou s ní spojené netradiční zážitky s poznáváním života a práce na zemědělském hospodářství. Dále to jsou různé typy řemesel, tradic, také sportovně-rekreační aktivity nebo farmářské činnosti. Agroturistika je pobyt na venkově za účelem rekreace či turistického poznání (Hesková, 2006).

Jedná se o ideální typ rodinné dovolené. Pro děti bývá velkým zážitkem kontakt se zvířaty žijícími na farmě (krávy, koně, kozy, ovce, králíci, drůbež, kočky, psi...). Některé farmy mají v nabídce také možnost stravování (např. selská snídaně) nebo alespoň možnost ochutnávky a nákupu čerstvých produktů z farmy (zelenina, ovoce, mléko, tvaroh, sýr, vejce...). V průběhu dovolené na farmě mají hosté možnost chodit na výlety, koupat se či sbírat lesní plody a houby. Tento způsob turismu je šetrný k přírodě, umožňuje rozvoj českého venkova a pomáhá řešit nezaměstnanost v obcích.

Tento trend se rozvíjí v celé Evropě a to tedy i v České republice. Vysočina je známá svým venkovským charakterem, to znamená krásnou přírodou, lesy, louky. Také dostatkem zemědělských usedlostí, které by se mohly využít i pro možnosti agroturistiky.

Cílem diplomové práce je analyzovat stav cestovního ruchu na Jihlavsku. Řešenou formou cestovního ruchu je především venkovský cestovní ruch, agroturistika. Dále navrhnout řešení zlepšení venkovského cestovního ruchu v této oblasti.

2. Cíle a metodika

2.1. Cíle

Cílem práce je analyzovat možnosti cestovního ruchu na vybraném území na Jihlavsku a na Vysočině.

Především se budu zabírat venkovským cestovním ruchem, agroturistikou.

Cílem je zjištění stavu cestovního ruchu a to z pohledu vlivů cestovního ruchu na rozvoj regionů, politika cestovního ruchu, formy, druhy a služby v cestovním ruchu. Zjištění stavu venkovského cestovního ruchu na Jihlavsku pomocí dotazníkového šetření, zaměřeného na poskytovatele služeb a provozovatele objektů venkovské turistiky. Cílem je také navrhnout další možnosti rozvoje cestovního ruchu v této oblasti a to především ve venkovském cestovním ruchu.

Hypotézy

- venkovský cestovní ruch není v regionu Jihlavsko rozvinutý
- dochází k preferenci této formy cestovního ruchu
- k návštěvníkům Jihlavska patří převážně Češi
- venkovská turistika není hlavním zdrojem příjmů majitelů objektů

2.2. Metodika

Metodický postup při zpracování diplomové práce jsem rozdělila do následujících kroků:

1. Studium odborné literatury
2. Teoretický popis oblasti
3. Terénní průzkum pomocí dotazníkového šetření
4. Navrhovaná řešení

1. Studium odborné literatury

Při studiu odborné literatury jsem analyzovala literární prameny a internetové zdroje. Jednalo se o materiály určené všeobecně pro cestovní ruch a dále materiály zaměřené přímo na oblast Jihlavska.

2. Teoretický popis oblasti.

Popisovanou oblastí byl cestovní ruch na Jihlavsku, zaměřený na venkovský cestovní ruch. Jednalo se o zpracování tématu venkovský cestovní ruch a popis regionu Jihlavsko. V oblasti venkovského cestovního ruchu jsou řešeny nabízené produkty, ekonomické přínosy venkovského cestovního ruchu a certifikace. Dále je popsán venkovský cestovní ruch na Vysočině, cykloturistika a agroturistika na Jihlavsku.

Byla zde dále popisována poloha, historie dané oblasti, dále okolní historická města. Další popisované části vycházely ze sesbíraných teoretických údajů o cestovním ruchu, byl zde řešený formy a druhy cestovního ruchu na Jihlavsku a služby cestovního ruchu na Jihlavsku.

3. Terénní průzkum pomocí dotazníkového šetření

Vlastní výzkum jsem začala provádět v červenci roku 2009 v dané oblasti. Jednalo se o navštívení daných objektů venkovského cestovního ruchu. Oslovina jsem samotné provozovatele a hosty. Dotazník určený provozovatelům se skládal z patnácti otázek, dotazník pro hosty měl 12 otázek. Oba zahrnovali odpovědi otevřeného a uzavřeného typu, týkající se zlepšení služeb daných objektů.

První dotazníkové šetření bylo uskutečněno pro zákazníky určených objektů venkovského cestovního ruchu. Bylo dotázáno 50 respondentů, kteří odpovídali na otázky týkající se venkovského cestovního ruchu v určitých objektech. Druhé dotazníkové šetření se týkalo objektů venkovského cestovního ruchu. Tázáno bylo 9 objektů, kde zkombinovala dotazník s osobním rozhovorem. Dotazník jsem zpracovala analýzou prvního stupně a výsledky graficky zhodnotila.

4. Navrhovaná řešení

Ze sestavených grafů jsem navrhla řešení zlepšení venkovského cestovního ruchu na Jihlavsku a byl sestaven návrh projektu, který se týkal cyklotrasy na Jihlavsku.

3. Literární rešerše

3.1. Vliv cestovního ruchu na rozvoj regionů

Cestovní ruch je otevřený a dynamický systém, který tvoří dva podsystemy a to subjekt a objekt cestovního ruchu. Dále existují vazby i mezi cestovním ruchem jako systémem a jinými systémy, což můžeme definovat jako vnější prostředí, které určuje vlivy na cestovní ruch (Hesková, 2006).

Vlivy můžeme rozdělit na pozitivní a negativní a na ekologické, ekonomické, sociální a kulturní (Bütow, 1995).

Ekologické vlivy – mezi negativní ekologické vlivy patří především vysoké zatížení životního prostředí na spotřebu (voda, plocha, a jiné), na zpracování odpadu (včetně čištění odpadové vody), dále hluk, výfukové plyny. Dochází také k narušení obrazu krajiny a přírody (například v důsledku znehodnocení přirozené polochy zakládáním golfových hřišť) (Bütow, 1995).

Naopak mezi **pozitivní** vlivy se řadí péče o krajinu, ochrana přírody a také odlehčení jiným oblastem (Bütow, 1995). Příjmy ze vstupného do národních parků a jeskyň jsou použity na financování ochrany přírody. Daňe a poplatky (například poplatky za rybářský a lovecký lístek, lázeňské poplatky a jiní) slouží k financování ochrany přírodních zdrojů. Atraktivita přírodního prostředí a přírodních zdrojů pro cestovní ruch vede k vytvoření národních parků a přírodních rezervací. Cestovní ruch vytváří pracovní příležitosti v regionu a tím může zabránit ničení životního prostředí místními obyvateli (například ilegální kácení lesů). Pozitivní přínos má cestovní ruch i tehdy, když se daří úspěšně regulovat počty návštěvníků v chráněných územích (Czechtourism, 2005).

Ekonomické vlivy – cestovní ruch může představovat významnou část regionálního hospodářství. Ve vyspělých turistických regionech tvoří cestovní ruch 15 – 20 % HNP a někde až 50 % (Bütow, 1995). Prostřednictvím příjezdového cestovního ruchu se zlepšuje platební bilance státu (neviditelný export). Daňe a poplatky zvyšují příjmy do místního a státního rozpočtu. Cestovní ruch podporuje v regionu malé a střední podnikání a zvyšování zaměstnanosti (Czechtourism, 2005). Začíná dominovat teritoriální sektor. Dochází ke zlepšování infrastruktury (vodovody, kanalizace, telekomunikace, silniční a železniční síť), kterou využívají i místní obyvatelé (Bütow, 1995; Czechtourism, 2005).

Mezi další ekonomické vlivy se řadí vysoké ceny pozemků, vysoké obraty z příjmu a také vysoké příjmy z daní. Díky tomu dochází i k silným vlivům na ostatní hospodářské sektory (zemědělství, služby, řemesla v regionu). V závislosti na regionu a délce jeho turistické sezony se ekonomické vlivy vyznačují sezónností, s tím souvisí i pracovní místa a příjmy z cestovního

ruchu (Kulinat, Steinecke, 1984). Dopady rozvoje cestovního ruchu v regionu se projevují pomocí skrytých nákladů, které vznikají jako následek rozvoje cestovního ruchu, ekonomické závislosti lokální komunity na cestovním ruchu a sezónního charakteru práce (Czechtourism, 2005).

Sociální a kulturní vlivy – vytváření pracovních míst a podpora sociálního rozvoje, přerozdělení příjmů a zmírňování chudoby má za následek posilování komunity v regionu (Czechtourism, 2005). Do regionu přichází cizí pracovní síla. Kvůli sezonnosti mnoha pracovních míst ale vzmohou vznikat problémy s pracovní silou (Bütow, 1995).

Akceptování regionu jako turistického cíle posiluje regionální sebevědomí obyvatel daného regionu. Zvyšuje se poptávka po domácí kultuře, stimuluje se pocit hrdosti obyvatel regionu na tradice a historii. Zde je nutné dbát na to, aby se folklór nestal komerční záležitostí. Naopak tato poptávka představuje šanci k jeho uchování, cestovní ruch pomáhá uchovávat kulturní tradice, tradiční řemesla a jiné (Bütow, 1995; Czechtourism, 2005).

Prostřednictvím kulturně – výchovné funkce cestovního ruchu se lidé kontaktují a vnitřně se navzájem obohacují, více si rozumí a ztrácejí předsudky. Cestovní ruch ovlivňuje i zvyšování životního standardu místních obyvatel, protože mohou využívat zařízení, vybudovaná pro návštěvníky regionu (Czechtourism, 2005). Cestovní ruch má také za následek vměšování jiných kulturních vlivů a zároveň plní funkci mírotvorného činitele (Bütow, 1995; Czechtourism, 2005).

Negativním působením cestovního ruchu v oblasti sociální a kulturní dochází ke změně systému hodnot a chování místních obyvatel, čímž je ohrožen původní způsob života (Czechtourism, 2005).

3.2. Politika pro rozvoj cestovního ruchu

Základním dokumentem, který se zabývá problematikou politiky cestovního ruchu v ČR je Koncepce státní politiky cestovního ruchu. Byla zpracována Ministerstvem pro místní rozvoj, které je ústředním orgánem státní správy pro oblast cestovního ruchu. Samotné ministerstvo definuje koncepci a její poslání následovně: „Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2007–2013 představuje střednědobý strategický dokument, který vychází především z rozvojových možností cestovního ruchu v České republice a účinnými nástroji podněcuje jeho další rozvoj. Základním atributem Koncepce je rozvoj odvětví cestovního ruchu, který vychází z mobilizace zejména privátních zdrojů zaměřených na cestovní ruch a dále také rozvoj systémového a koncepčního přístupu veřejné správy na všech úrovních jako zdroje konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a hospodářského růstu zejména v územích s vhodným potenciálem pro efektivní rozvoj tohoto odvětví“ (Šauer, 2008).

Hlavní priority koncepce jsou definovány takto:

Priorita 1: Konkurenceschopnost národních a regionálních produktů cestovního ruchu

Priorita 2: Rozšiřování a zkvalitnění infrastruktury a služeb cestovního ruchu

Priorita 3: Marketing cestovního ruchu a rozvoj lidských zdrojů

Priorita 4: Vytváření organizační struktury cestovního ruchu

Kromě popsané Koncepce, která je ústředním strategickým dokumentem na celostátní úrovni, je problematika cestovního ruchu a jeho rozvoj řešena rovněž na úrovni regionální a místní. „Základním strategickým dokumentem politiky cestovního ruchu na úrovni kraje je Program rozvoje kraje (PRK), který má povahu střednědobého až dlouhodobého dokumentu. Jeho úkolem je koordinovat, stimulovat a vzájemně sladit rozvojové aktivity soukromého a veřejného sektoru na území kraje“ (Šauer, 2008).

V návaznosti na PRK bývá často schvalován další strategický dokument zaměřený speciálně na oblast cestovního ruchu

Rozvoj cestovního ruchu je v současné době v ČR podporován z veřejných prostředků. Zcela zásadní roli přitom hraje podpora ze strukturálních fondů EU.

V minulém programovacím období (2004-2006) byl nejdůležitějším operačním programem SROP. Dalším operačním programem, ze kterého bylo možno rozvoj cestovního ruchu podporovat byl OP Rozvoj lidských zdrojů. V tomto případě se jednalo zejména o podporu vzdělávání v oblasti cestovního ruchu. Podporu pro projekty v oblasti cestovního ruchu bylo možno získat i v rámci iniciativy Interreg IIIA (Šauer, 2008).

V současném programovacím období (2007-2013) „dochází k výrazné decentralizaci programů i jejich implementace.“ Na regionální úrovni existuje pro každý region soudržnosti (NUTS II) v rámci cíle „Konvergence“ Regionální operační program, ve kterém je řešena i problematika podpory cestovního ruchu. Podpory ROP se mimo jiné zaměřují také na zvýšení podílu cestovního ruchu na hospodářské prosperitě regionů a na vytváření pracovních příležitostí. Např. výstavba a rekonstrukce turistických cest (pěší stezky, cyklostezky, hippostezky, vodní cesty, přístavy či přístaviště) včetně doprovodné infrastruktury a značení, rekonstrukce, modernizace a rozvoj ubytovacích kapacit rozšíření o návazné služby (sportovní zařízení vč. půjčoven sportovních potřeb, wellness služby, zábavní centra apod.), rekonstrukce kulturní či technické památky nebo kulturní zajímavosti pro využití v cestovním ruchu, rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných primárně pro cestovní ruch včetně návazné infrastruktury, modernizace, rozvoj a rekonstrukce lázeňské infrastruktury a navazujících zařízení, marketingové kampaně s nadregionálním dopadem, informační a komunikační technologie v oblasti řízení a propagace cestovního ruchu apod. (Šauer, 2008).

Podpora rozvoje doprovodné infrastruktury cestovního ruchu a rozvoje kvality služeb je vedena ze strany Kraje Vysočina prostřednictvím grantové politiky – lze jmenovat například programy Fondu Vysočiny, Program obnovy venkova, Společného regionálního operačního programu, Regionálního operačního programu NUTS II Jihovýchod (Pergler, 2004).

Fond Vysočiny soustřeďuje část rozvojových prostředků kraje Vysočina, které jsou poskytovány jednotlivým subjektům prostřednictvím grantových programů. Prostředky jsou poskytovány formou dotací a půjček na základě zásad stanovených tímto Statutem a v souladu se schválenými prioritami kraje, a to nezávisle na rozpočtovém roce. Fond Vysočiny je jedním z nástrojů pro postupnou realizaci Programu rozvoje kraje Vysočina (Pergler, 2004).

3.3. Druhy a formy cestovního ruchu

Druhy cestovního ruchu

Druhy cestovního ruchu se mohou rozlišovat podle řady různých kritérií. Podle místa se bude jednat o domácí či zahraniční cestovní ruch, podle času o krátkodobý nebo naopak dlouhodobý, podle způsobu organizace o skupinový nebo individuální atd. V každém regionu převládá jiná forma či druh cestovního ruchu v závislosti na určitých faktorech spojených s tímto regionem. Velmi podstatná je poloha určitého regionu.

Za základní rozdělení se může považovat klasifikace podle účelu (Foret, 2001).

Proto rozlišujeme druhy na rekreační, kulturně- poznávací, náboženský, vzdělávací, společenský, zdravotní, sportovní, poznávání přírody, dobrodružný, profesní, politický, nákupní, specifický. Tento výčet druhů cestovního ruchu však lze ještě dále rozšiřovat.

Venkovský cestovní ruch se stává průběhem času velice perspektivní formou cestovního ruchu. Je zde spojena rekreace s nabídkou venkovských možností nejen v oblasti rekreačních, stravovacích a ubytovacích služeb ale i s chovem domácích zvířat, s ním související výuka jízdy na koni a dále práce v domácím hospodářství, výroba vína atd.

Druhy cestovního ruchu rozděleny podle místa realizace na domácí a zahraniční cestovní ruch. Podle vztahu k platební bilanci je rozdělen na příjezdový, výjezdový a tranzitivní cestovní ruch. Příjezdový cestovní ruch (Petrů, 1999) znamená příjezdy a pobyt zahraničních návštěvníků (cizinců). Tento cestovní ruch je z pohledu příslušného státu přínosem platebních prostředků a přispívá tedy k aktivní straně platební bilance. Výjezdový cestovní ruch (Petrů, 1999) je pro příslušný stát vycestování (výjezdy) vlastních občanů do zahraničí a jejich pobyt v zahraničí. Představuje výdej platebních prostředků do zahraničí a zatěžuje tedy pasivní stranu platební bilance. Dalším rozdělením je cestovní ruch podle způsobu a formy úhrady nákladů na účasti na cestovním ruchu. Je rozdělen na volný a vázaný cestovní ruch. Volným cestovním ruchem je taková forma

cestovního ruchu, kdy si účastníci hradí účast pouze ze svých příjmů a o účasti se svobodně rozhodují. Vázaný cestovní ruch, kdy úhrada účastníka je plně hrazena nebo doplňována ze společenských fondů. Účast a poskytnutí příspěvků je v těchto případech vázána na splnění určitých podmínek (např. zaměstnání nebo členství v určité organizaci, doporučení lékaře apod.). Vázaný cestovní ruch zahrnuje částečné lázeňské léčení, dřívější podnikovou rekreaci, dětskou letní rekreaci. Tento druh cestovního ruchu je projevem určité sociální politiky společnosti.

Další je podle způsobu zabezpečení průběhu cestovního ruchu. Jedná se o organizovaný a neorganizovaný cestovní ruch (Petrů, 1999). Neorganizovaný cestovní ruch je, kdy si vše potřebné zajišťuje účastník cestovního ruchu sám, resp. pouze částečně využívá služeb cestovní kanceláře, např. k výměně valut, prodeji lodních lístků apod. Organizovaný cestovní ruch se považuje ve chvíli, kdy cestu i pobyt zajišťuje organizace, zejména cestovní kancelář, ale i např. odbory apod.

V regionech je také rozlišován krátkodobý a dlouhodobý cestovní ruch. Za dlouhodobý se přepokládá cestovní pobyt delší než tři dny mimo trvalé bydliště, nikoliv však (podle mezinárodních dohod) delší než šest měsíců. Krátkodobý cestovní ruch je charakterizován pobytem do tří dnů mimo trvalé bydliště (nejvýše dvě přenocování) (Petrů, 1999).

Formy a druhy cestovního ruchu vycházejí z uspokojování určitých potřeb konkrétních zákazníků, což znamená s poptávkově orientované definice cestovního ruchu. Potřeby účastníků cestovního ruchu mají specifikovaný charakter a odlišují se od jiných potřeb několika specifickými znaky.

Druhy cestovního ruchu rozlišuje podle několika kritérií: podle místa realizace, podle délky trvání, podle způsobu zabezpečení jeho průběhu, podle způsobu a formy úhrady nákladů na účasti a podle vztahu k platební bilanci se dále dělí na výjezdový cestovní ruch, tranzitní cestovní ruch a příjezdový cestovní ruch. Podle způsobu zabezpečení se jedná převážně o individuální cestovní ruch. Většina turistů přijíždí prohlédnout si historické památky, případně na kulturní či společenskou a cestu si tedy hradí převážně sami. Podle délky trvání u Jihlavy převládá krátkodobý cestovní ruch. Podle statistik a výzkumů pobývají turisté v Jihlavě maximálně tři dny.

Podle způsobu a formy úhrady nákladů je rozlišován volný a vázaný cestovní ruch. V tomto regionu převládá volný cestovní ruch, kdy si návštěvníci hradí účast pouze ze svých příjmů a o účasti se svobodně rozhodují (Foret, 2001).

Podle vztahu k platební bilanci převažuje výjezdový cestovní ruch. Informace jsou zjišťovány ze statistik na Českém statistickém úřadě o počtu přenocování v ubytovacích zařízeních (Petrů, 1999).

Formy cestovního ruchu

Cestovní ruch je rozdělen na dvě formy, a to základní cestovní ruch a specifický cestovní ruch (Hesková, 2006). Za základní cestovní ruch považuje rekreační, kulturně poznávací, sportovně turistický a léčebný a lázeňský cestovní ruch. Za specifické druhy cestovního ruchu je považován mládežnický, důchodců, kongresový, mototuristika, sportovní lov, rybolov, městský, venkovský, rodinný, gastronomický, chatařský a chalupářský, karavanový, náboženský, incentivní a další.

Formy cestovního ruchu vycházejí ze zaměření turismu na uspokojování určitých konkrétních potřeb účastníka. Toto členění uplatňujeme jak v domácím, tak i mezinárodním cestovním ruchu. Při rozlišování forem se zdůrazňuje určitý prvek. Mezi základní formy cestovního ruchu patří rekreační, kulturně-poznávací a lázeňsko-léčebný cestovní ruch.

Rekreační cestovní ruch je nejrozšířenější forma v rámci celého cestovního ruchu a představuje obnovu duševních i fyzických sil člověka. U Kulturně-poznávacího cestovního ruchu se jedná o zvyšování kulturní a odborné úrovně lidí, kdy cílem jsou památky, festivaly, výstavy a další akce. Tato forma bývá v praxi často spojována s rekreační formou cestovního ruchu. Sportovně-turistický cestovní ruch je zaměřený na sportovní vyžití účastníků. Poslední formou je lázeňsko-léčebný cestovní ruch, kdy tato forma může být opět spojena s rekreací, hlavním prvkem je však relaxace a péče o zdraví.

Specifické formy cestovního ruchu jsou výsledkem nastupujících trendů a životního stylu obyvatel. Jsou odvozeny od konkrétní činnosti, která je příčinou, proč se člověk rozhodne cestovat. Patří sem cestovní ruch mládeže, cestovní ruch seniorů, kongresový cestovní ruch, lovecký cestovní ruch, mototuristický cestovní ruch, cykloturistický cestovní ruch, venkovský cestovní ruch neboli ekoagroturistika, náboženský cestovní ruch neboli poutní (křesťanská) turistika, nákupní turistika (známé jsou zájezdy za nákupy do Polska), dobrodružný cestovní ruch, spojený např. s adrenalinovými sporty, incentivní cestovní ruch (v překladu znamená pobídkový cestovní ruch, tj. za odměnu), veletržní cestovní ruch, kde účelem bývá návštěva výstavy, veletrhu, erotický.

Velmi častou formou cestovního ruchu v Jihlavě je kulturně-poznávací. V Jihlavě je spousta historických památek a velké kulturní vyžití. Důležitá je i sportovně-rekreační forma, na Jihlavsku je velké sportovní vyžití. Převážně zimní sporty, jako je lyžování (Brtnice, Čeřínek, Šacberk u Jihlavy, Luka nad Jihlavou, Mrákotín). V létě jsou možnosti koupaliště (Luka nad Jihlavou, Pávov u Jihlavy..) a koupaliště Vodní ráj, které je otevřeno celoročně. V blízkosti Jihlavy je možnost jezdecká, je zde jezdecká škola. V Jihlavě je velké sportovní vyžití po celý rok, squashová hala, bazény, sauny, fitnesscentra, horolezecká stěna a jiné.

3.4. Služby v cestovním ruchu

Službami v cestovním ruchu se rozumí „ekonomická činnost lidí jejímž výsledkem jsou nemateriální hodnoty, které se projevují jako užitečné efekty pro spotřebitele služeb“ (Malá, 1999). Služba je také určena potřebami a možnostmi jejich uspokojování se zabývá marketing CR, který zajišťuje činnosti, aby se správná služba nebo produkt dostal ke správném spotřebiteli, ve správném čase, na správném místě, ve správné kvalitě a za správnou cenu (Orieška, 1999).

Vlastnosti služeb v cestovním ruchu jsou následující.

- nehmotnost, abstraktnost znamená, že si nelze službu vyzkoušet předem
- působí dobrým dojmem, spolehlivě
- komplementární (doplňkové) služby jsou jedna služba podmiňuje druhou: př. potřeba přenocování – ubytovací služba, následuje potřeba jídlo, což znamená využití stravovací služby
- zastupitelnost: z hlediska destinace (Itálie – Řecko), zprostředkovatele (výběr CK), dodavatele služeb (v individuálním CR výběr hotelu, dopravy,..)
- nutnost včasného zabezpečení (př. rezervace předem, prodej před spotřebou)
- nebezpečí ze strany vnějších faktorů (počasí)
- snadná kopírovatelnost (nutnost obměňovat nabídku, obohacovat – nové destinace, metody nabízení, využívat komparativní výhody-př. specializace na určitou oblast)
- propojenost: výroba a spotřeba služby probíhá většinou současně
- komplexnost: na zajištění se podílí více subjektů
- opačná distribuce: pull marketingová strategie: zákazník si službu sám vyžádá
- mají charakter osobních služeb
- vázanost: k času, určitému prostoru, poskytovateli (př. odlet letadla společnosti ČSA z Ruzyně v 12,00)
- pomíjivost, neskladovatelnost, což znamená, že nelze službu vyrábět do zásoby, hodnota neprodané služby nulová, což je například neobsazené místo (Malá, 1999)

Služby můžeme rozlišovat podle řady různých kritérií. Nejčastějším rozdělením je podle druhů služeb, což jsou služby stravovací, ubytovací a přepravní. Dalším rozdělením je na služby základní a doplňkové. Za základní služby se považují služby přepravní, stravovací a ubytovací. Za doplňkové služby se zahrnují všechny služby motivující k cestě a k návštěvě konkrétního místa, kulturní, poznávací, sportovní, rekreační, společensko-zábavné a další služby (Malá, 1999).

Základní služby uspokojují obvykle primární potřeby účastníků cestovního ruchu. Umožňují přemístění účastníků z míst jejich trvalého bydliště do cílových míst a zpět. Doplňkové služby uspokojují sekundární potřeby účastníků cestovního ruchu spotřebou např. kulturně-společenských,

sportovně-rekreačních a dalších služeb v závislosti na druhu cestovního ruchu. Jsou spojené s využíváním atraktivit a vlastností charakteristických pro konkrétní rekreační prostor. Základní služby vyjadřují stupeň naléhavosti uspokojování potřeb (Hesková, 2006).

Ubytovací služby představují základní podmínku pro rozvoj cestovního ruchu. Poskytují veřejnosti přístupné ubytovací zařízení, která pracují na ziskovém principu nebo na neziskovém principu. Ubytovací služby během cestování poskytují např. lůžkové a lehátkové vagony v železniční dopravě, rotely a autobus-hotely, případně motely. V cílových místech poskytují ubytovací služby více kategorií a tříd ubytovacích zařízení. Kategorie vyjadřuje druh ubytovacího zařízení, třída vyjadřuje standard vybavenosti, kvalitu poskytovaných služeb a v některých zemích se označuje jednou až pěti hvězdičkami (Hesková, 2006).

S účastní na cestovním ruchu jsou také spojené stravovací služby. Uspokojují základní potřeby člověka. Stravovacích služeb využívá účastník jak v průběhu cesty tak i během pobytu v cílovém místě (Malá, 1999).

Během cestování se poskytují služby základního či doplňkového stravování v dopravních prostředcích nebo při silnicích. Stravování v dopravních prostředcích předpokládá existenci zvláštních prostorů, případně se zabezpečuje přímo v prostoru určeném na přepravu cestujících. Při kratších přepravách jde hlavně o občerstvení, při delším i o stravování obvykle v omezeném sortimentu jídel a nápojů (Hesková, 2006).

Pro účastníky mezinárodního cestovního ruchu představuje stravování nejen nasycení, ale i možnost seznámit se s určitým prvkem kultury daného národu (Malá, 1999). Jedná se například o ochutnávky vína, sýrů, destilátů. To vše je využíváno v oblasti venkovské turistiky.

Dalším druhem základních služeb jsou dopravní služby. Tyto služby umožňují účastníkům cestovního ruchu přepravu z místa trvalého bydliště do cílového místa a zpět. Zahrnují i pohyb v cílovém místě. Jejich poskytování souvisí s rozvojem osobní dopravy. Vztah dopravy a cestovního ruchu je oboustranným vztahem, protože rozvoj jednotlivých druhů a forem cestovního ruchu vyvolává vznik nových forem přepravy, rekonstrukci existující a výstavbu nové dopravní sítě, produkci dopravních prostředků zohledňujících požadavky účastníků cestovního ruchu. Podle druhu dopravy jde o služby silniční, železniční, letecké, vodní a ostatní dopravy, z teritoriálního hlediska o vnitrostátní a mezinárodní dopravy, z hlediska periodicity o služby v pravidelné a mimořádné dopravě (Hesková, 2006).

Kraj Vysočina se geograficky nachází v centrální části republiky a územím kraje prochází důležité dálkové linie mezinárodního i národního významu s výrazným podílem tranzitu. Výhodné je blízkost dálnice D1. Největší dopravní společností v Jihlavě je ICOM transport a.s., který zajišťuje naprostou většinu regionální a dálkové autobusové dopravy. Firma sídlí nedaleko

autobusového nádraží, které také spravuje. Provoz městské hromadné dopravy zajišťuje dopravní podnik města Jihlavy a.s. MHD v Jihlavě je v provozu od roku 1909. Rozvoj železniční dopravy na sklonku 19. století sivityžádal dopravu cestujících na 3 km vzdálené nádraží. To byl v tehdejší době hlavní důvod pro zřízení elektrické pouliční dráhy. Železniční doprava je zabezpečována Českými drahami, které mají sídlo v Praze.

Dále jsou služby děleny na služby cestovního ruchu a ostatní služby (Hesková, 2006). Služby cestovního ruchu se dále dělí na dodavatelské služby (informační, dopravní, ubytovací, stravovací, sportovně-rekreační, lázeňské, kongresové, venkovského cestovního ruchu, průvodcovské, animační) a na zprostředkovatelské služby (informační cestovních kanceláří a agentur). Ostatní služby se dále rozdělují na specializované služby pro cestovní ruch (pojišťovací, směnářské, pasových orgánů, celních orgánů) a služby místní infrastruktury v cílovém místě (obchodní, komunální, zdravotnické, policejní, záchranné, poštovní a telekomunikační).

3.5. Venkovský cestovní ruch

3.5.1. Základní pojmy

Venkovský cestovní ruch

Jedná se o: „ Soubor činností spojených s cestováním a pobytem lidí ve venkovském prostředí. Obvykle jde o činnost spojenou s návratem k přírodě, s možností ubytování ve vesnických domech a různých ubytovacích zařízeních na venkově, kde je součástí nabídky i možnost stravování nebo vlastní přípravy stravy a možnost se zapojit do různých činností spojených s pobytem na venkově“ (Hesková, 2006).

Podle dalších autorů venkovský cestovní ruch představuje souborné označení pro druh cestovního ruchu s vícedenním pobytem a s rekreačními aktivitami na venkově. Jde např. o pěší turistiku, jízdu na kole či na koni, pozorování domácích zvířat a péče o ně, konzumace potravin vyprodukovaných na farmě. Zahrnuje různé formy šetrného cestovního ruchu kam můžeme zařadit agroturistiku, ekoagroturistiku, ekoturistiku (Pásková, Zelenka, 2001).

Agroturistika

Agroturistika je trend návratu do přírody a aktivní odpočinek. Jsou s ní spojené netradiční zážitky s poznáváním života a práce na zemědělském hospodářství. Dále to jsou různé typy řemesel, tradic, také sportovně-rekreační aktivity nebo farmářské činnosti. Agroturistika je pobyt na venkově za účelem rekreace či turistického poznání (Hesková, 2006).

Ekoagroturistika je forma agroturistiky na ekologicky hospodářících farmách. Ekologická farma nepoužívá při rostlinné a živočišné výrobě žádné syntetické chemikálie, hnojiva, hormonální přípravky, umělá barviva a konzervační přípravky. Produkty ekologického zemědělství se přísně kontrolují, a když se splňují národní, resp. mezinárodní standardy, mohou používat ochrannou známku bio.

Jedná o turistiku na ekologicky hospodářících farmách produkujících bio-produkty, které jsou umístěny ve zdravotně příznivém životním prostředí. Ekologická farma nepoužívá při výrobě rostlin a chovu zvířat žádné syntetické chemikálie, hnojiva a hormonální přípravky. Produkty musí být přísně kontrolovány a mohou používat značku bio. Tím můžeme říci, že tyto pojmy se vysvětlují ve všech literaturách stejně (Pásková, Zelenka, 2001).

Cykloturistika

Do šetrných forem cestovního ruchu se často zařazuje i cykloturistika. Cykloturistika představuje aktivní cestování zaměřené na poznávání přírodních a společenských zajímavostí v určité oblasti na kole, nejčastěji pomocí speciálně upraveného (trekingového nebo horského) cestovního kola. Pro účely cestovního ruchu dochází často ke kombinaci dopravy (vlak, jízda na kole), pro cyklisty jsou poskytovány speciální servisní služby apod. Cyklistika je podporována budováním nových cyklotras a cyklostezek (Pásková, Zelenka, 2001).

Cyklotrasa je komunikace pro cykloturistiku, která využívá stávajících místních a účelových komunikací včetně polních a lesních cest, silnic II. a III. třídy s nízkou frekvencí provozu. Cyklotrasa je označena speciální značkou. Cyklostezka je prakticky společná stezka pro cykloturistiku a pěší turistiku. Jde o účelovou komunikaci s vyznačením pruhu na vozovce. Má zpevněný povrch a většinou je oddělena od frekventované silniční dopravy. Vedle dopravních značek pro motoristy jsou zde umístěny i speciální značky pro cyklisty (Pásková, Zelenka, 2001).

3.5.2. Nabízené produkty v rámci venkovského cestovního ruchu

Prázdniny na venkově

Oficiální turistický produkt České republiky, podporovaný Českou centrálou cestovního ruchu (agenturou Czech Tourism). Cílem tohoto projektu je podpořit vznik a využití venkovských ubytovacích kapacit – chalup, penzionů, malých kempů apod. "Prázdniny na venkově" jsou motivační a kvalifikační program pro podnikatele ve venkovské turistice a agroturistice a zároveň produktem venkovského cestovního ruchu zaměřeným zejména na individuální cestovatele. Tento projekt poskytuje začínajícím podnikatelům know-how, pomáhá vytvářet nové pracovní příležitosti a podporuje v obcích ekonomický rozvoj bez nároků na vysoké investice. Stávajícím ubytovacím

zařízením nabízí lepší využití ubytovacích kapacit tím, že zajišťuje efektivní propagaci, která probíhá především na internetu. Tištěné "Prázdniny" jsou vydávány v ČR podle marketingového plánu se zaměřením na jednotlivá teritoria (Česko, Holandsko, Německo atd.). "Prázdniny na venkově" jsou společným programem ECEAT CZ, Evropského centra pro eko-agro turistiku a Svazu venkovské turistiky, který má sídlo v Telči (Ministerstvo místního rozvoje, 2007).

"Prázdniny na venkově" prezentují ubytovací zařízení v následujících skupinách:

- malé kempy
- chalupy a letní byty s vlastním vařením
- penziony se snídaní, případně dalším stravováním (do 20 lůžek)
- hotely
- speciální nabídky (ubytovny, chaty apod.)

Podnikatelům ve venkovské turistice jsou nabízeny různé programy, které umožňují lepší využití kapacit. Jde o následující programy „Prázdnin na venkově“:

- **program "DIRECT"** - tento program umožňuje přímý kontakt se zákazníky z celého světa přímo, bez zprostředkovatele. Je to nejúčinnější a ekonomicky výhodný způsob prezentace, zvláště vhodný pro malé kempy, chalupy, letní byty a penziony, které musejí být certifikovány Svazem podnikatelů.
- **program "SPECIAL"** - program nevyžaduje žádnou certifikaci, stejně jako program DIRECT umožňuje přímý kontakt se zákazníky z celého světa bez zprostředkovatele.
- **program "GRATIS"** - ekonomicky výhodný způsob prezentace chalupy nebo penzionu, které musejí být certifikovány Svazem podnikatelů. Adresa se nezveřejňuje a veškeré rezervace zajišťuje výhradně rezervační centrum "Prázdnin na venkově", za certifikaci ani propagaci se však nic neplatí.
- **Program „CK“** – propagace pro cestovní kanceláře a agentury umožňuje prolink webových stránek na určitou dobu a reklamu v tištěných průvodcích a katalozích, reklamní banner na. Cena za propagaci se stanovuje individuálně.

Zelené prázdniny

„Zelené prázdniny“ jsou produktem cestovního ruchu s garantovanou „eko“ kvalitou, prověřeným na trhu již od roku 1993. Jsou cíleny na podnikatele a destinace. V současné době se rozšiřují pravidla pro „eko“ certifikaci služeb cestovního ruchu. Tyto parametry se sjednocují i v Evropě (např. aktivita VISIT, viz <http://www.yourvisit.info>). V roce 2004 se započal připravovat ve spolupráci s členskými zeměmi ECEAT International jednotný evropský turistický produkt

Green Holidays se zpřísněnou jednotnou ekocertifikací. I „Zelené prázdniny“ nabízejí poradenský servis, informace, služby hostům i podnikatelům.

- speciální nabídky (ubytovny, chaty apod.)

Podnikatelům ve venkovské turistice jsou nabízeny různé programy, které umožňují lepší využití kapacit. Jde o následující programy „Prázdnin na venkově“ (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007).

3.5.3. Ekonomické přínosy podnikání ve venkovském cestovním ruchu

Přínosy venkovského cestovního ruchu mají poměrně široký záběr. Samozřejmě na prvním místě je hledisko ekonomické, ale nelze opomíjet i pozitivní dopady společenské a kulturní a zejména pak regionální rozměr problematiky. K dispozici jsou zatím především zahraniční zkušenosti, popsané např. ve studii OECD z roku 1994 „Tourism Strategies and Rural Development“. Z této studie, která hodnotí zhruba čtyřicetileté období rozvoje cestovního ruchu ve venkovských oblastech zemí OECD (venkov představuje cca 75% území členských zemí OECD), vyplývá, že venkovský cestovní ruch umožňuje:

- udržet pracovní místa
- vytvářet nová pracovní místa
- rozmanitost pracovních příležitostí
- souběh několika činností
- zachování služeb
- podporu zemědělských hospodářství (rodinných farem)
- podporu lesního hospodářství
- ochranu a tvorbu krajiny
- rozvoj menších obcí
- rozvoj umění a řemesel
- zajištění kulturního vyžití
- ochranu přírody
- záchranu historických staveb a území
- zlepšovat životní prostředí

(Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007)

3.5.4. Certifikace

Vedle certifikace ubytovacích zařízení se v poslední době začíná prosazovat i certifikace ekologicky šetrných služeb cestovního ruchu. „Národní systém certifikace ekologicky šetrných služeb cestovního ruchu“ je koncipován jako možný nástroj vedoucí k dosažení udržitelnosti

cestovního ruchu v souladu s Konceptí státní politiky cestovního ruchu 2007-2013. Národní ekoznačka je měřítkem dodatečné kvality, jako nadstavba k obecně akceptovaným hodnocením (certifikacím) kvality služeb cestovního ruchu. Certifikace ekologicky šetrných služeb v cestovním ruchu je součástí evropského systému označování (ekolabelingu) s názvem Květina, jenž umožňuje spotřebitelům členských zemí EU, Norsku, Lichtenštejnsku a na Islandu jednotnou orientaci ve výrobcích a službách, jež jsou šetrné k životnímu prostředí. Květina demonstruje vysokou kvalitu a environmentální výkonnost podnikatele, eko-efektivitu pro úsporu nákladů, pocit pohody a spokojenosti spotřebitele, naplnění jeho očekávání (zdravé ubytování, zdravá výživa a čisté životní prostředí, používá přírodní stavební materiály, praní ekologicky šetrnými pracími prostředky), posilu marketingových nástrojů pro podnikatele (používání loga při propagaci, při práci s médii a veřejností, zviditelnění ubytovacího zařízení v rámci prezentačních akcí cestovního ruchu).

Ekoznačka dokládá uznávanost zařízení pro ubytování turistů na evropském trhu. Uvedený systém v současnosti vychází z Rozhodnutí Komise č. 1980/2000 Evropského parlamentu a Rady z 17. 7. 2000 „k revidovanému systému udělování ekoznačky v rámci Společenství“, k němuž bylo později přičleněno i odvětví služeb, konkrétně ubytovacích služeb v cestovním ruchu (hotely, penziony, ubytování v soukromí), posléze v roce 2005 rozšířen o kempy. Kromě poskytování ubytování může zahrnovat poskytování stravovacích služeb, fitness aktivit apod. Zařízení poskytující ubytování pro turisty se věnují péči o životní prostředí a zdraví pomocí nízkých emisí v interiérech, čistšího životního prostředí v okolí (nízká spotřeba pesticidů, desinfekce atd.), místních potravin. V České republice je pověřenou implementační organizací Český ekologický ústav, resp. jeho Agentura pro označování ekologicky šetrných výrobků v rámci „Národního programu označování ekologicky šetrných výrobků“, jenž je garantován MŽP ČR. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007)

3.5.5. Venkovská turistika na Vysočině

Vysočina se nachází na pomezí Čech a Moravy a díky své historii i poloze představuje ideální cíl pro turisty. Díky zachovalosti krajiny patří Vysočina k oblastem s nejzdravějším životním prostředím. K její velké přednosti neodmyslitelně patří vesnice, osady i malebné samoty, v nichž se dochovala typická venkovská architektura. Vysočina je přímo stvořená pro rekreaci a oddech ve venkovských oblastech. Všechny bývalé okresy kraje Vysočina mají předpoklady k rozvoji turistického ruchu, zejména agroturistiky a cykloturistiky, které však stále zůstávají prakticky nevyužity.

Ze SWOT analýzy zpracované Krajským úřadem kraje Vysočina je jasně patrné, že do příležitostí v kraji jsou zaměřené na venkovskou turistiku a agroturistiku, využití neobydlených domů a bytů na venkově pro rekreační účely nebo vytvoření specifických turistických programů pro zvýšení pobytové zahraniční návštěvnosti v rámci komplexní nabídky regionu Vysočina.

Mezi silné stránky podtrhující možnosti kraje, patří kvalitní přírodní prostředí s vysokou estetickou hodnotou krajiny, nabídka turistických atrakcí, kulturních a historických památek, dobře značené turistické trasy, dálkové cyklotrasy, velký počet vodních ploch, aj.

3.5.6. Cykloturistika na Jihlavsku

V posledních letech došlo k velkému rozvoji cykloturistiky a proto se i mnoho oblastí snaží vytvářet vhodné podmínky pro tento druh turistiky a přilákat tím více návštěvníků do svého regionu. Ne všechny oblasti mají však tak příznivé podmínky pro rozvoj cykloturistiky jako Jihlavsko. Zvlněná krajina, množství rybníků, lesů a dostatek kulturních atrakcí přímo vybízí k poznávání oblasti na kole. Zatím zde však chybí více značených cyklotras, které by návštěvníkům oblasti umožňovaly lepší orientaci v krajině a přivedly je přímo k nejzajímavějším místům v oblasti. Dalším nedostatkem jsou cyklostezky v Jihlavě a nedokonalé značení v městě Jihlava. Turisté, kteří Jihlavu neznají, mají problém dostat se například z vlakového nádraží do centra právě z důvodu nedokonalého značení (minimum ukazatelů trasy).

3.5.7. Agroturistika na Jihlavsku

Na Jihlavsku je velká řada usedlostí, kde se dá příjemně a levně ubytovat. Například ubytování nedaleko Jihlavy v Fantářově. Ubytování v klidném venkovském prostředí na Jihlavsku, v nově zrekonstruovaném rodinném penzionu. Rodinná farma s agroturistikou – penzion se nachází na jižním okraji kraje Vysočina a srdečně zve na návštěvu všechny milovníky stylového venkovského ubytování, odpočinku, krásné přírody i cykloturistiky. V zimě se může využít 4 km vzdáleného lyžařského vleku a běžeckého lyžování v okolí. Další oblíbenou lokalitou je „Domeček u Kostků“

Levné skromné ubytování s nadstandardní polohou u řeky, s velkou loukou a obchodem naproti v Lukách nad Jihlavou. Ubytování ve dvou dvoulůžkových ložnicích (jedna s manželskou postelí, druhá s oddělenými postelemi), a případně i na rozkládací pohovce v kuchyni. K běžnému použití je vybavená kuchyň s elektrickým sporákem, dřezem, nádobím a varnou konvicí. Samostatná koupelna s vanou. K dispozici je velká místnost na kola, kočárky, v zimě lyže. K domečku patří zahrádka s posezením, louka za domem a kanoe. Nachází se v malém městečku Luka nad Jihlavou. Další možností ubytování může být také „Dům v Borovné“

Borovná leží na Českomoravské vysočině, obklopená krásnými rozsáhlými lesy a rybníky. Končí zde silnice, ale je zde spousta značených cyklistických a turistických stezek, které Vás provedou zdejším okolím. Můžete navštívit nejvyšší vrchol Vysočiny - Javořici (837 m), Míchovu skálu, v nedaleké Lhotce zříceninu hradu Štamberka, gotický hrad Roštejn, Práskolesy s památnou lípou, Kostelní Vydří se známým karmelitánským klášterem a samozřejmě Telč s unikátním náměstím, kde najdete zámek, muzeum, galerii Jana Zrzavého.

Ubytování : Ubytování 2 až 4 osob v pokoji s vlastním příslušenstvím a kuchyňkou. V areálu lze zaparkovat auto, uschovat kola apod., vejde se sem i čtyřnohý miláček. K dispozici je ohniště, děti si mohou hrát na rozlehlém uzavřeném dvoře s koťaty, uvidí také malá selátka, telata a kuřata. Pokud se nechcete zatěžovat s vařením, může Vám být přichystána snídaně i oběd a večeře.

4. Region Jihlavsko

4.1. Poloha

Region Jihlavsko se nachází v Kraji Vysočina. Jedná se o statutární město, rozkládající se po obou stranách původní historické česko-moravské zemské hranice, která byla tvořena především řekou Jihlavou. Od roku 2000 je krajským městem kraje Vysočina.

Jihlava leží na řece Jihlavě na 49,33 stupni severní šířky a 13,16 stupni východní délky, kde se rozkládá v šíři 8824 hektarů. Nadmořská výška různých částí města činí 460–700 metrů nad mořem. Město má přes 50 tisíc obyvatel (Městský úřad, 1998).

4.2. Historie

První zmínka o osadě jménem Jihlava pochází z roku 1233, kdy olomoucký biskup Robert potvrdil převod zboží (kde figuroval i název Jihlava) řádu německých rytířů do vlastnictví želivského kláštera. V roce 1234 vyměnil markrabě Přemysl a královna Konstancie s klášteřem Porta Coeli v Předklášteří mimo jiné i statek Jihlava s okolními vesnicemi a mýtem za jiný majetek. Po roce 1240 se Jihlava vrátila zpět do držby Václava I. a brzy poté (někdy mezi lety 1240–1243) bylo založeno horní město. Do nového města přicházelo pravděpodobně množství lidí, ochotných se účastnit na těžbě a zpracování stříbra. Za husitských válek nebylo katolické město Jihlava husity nikdy dobyto. Již roku 1420 se přidalo na stranu katolíků, což bylo pravděpodobně způsobeno německou národností většiny obyvatelstva (tzv. německý jazykový ostrov). V roce 1422 se Jihlava stala přímým svědkem ústupu zbídačených Zikmundových vojsk, která prchala po prohrané bitvě u Německého Brodu (dnes Havlíčkův Brod). Přímé ohrožení husitskými vojsky zažila Jihlava v letech 1423, 1425 a 1427, kdy je načas obléhali i takoví velikáni jako byli např. Jan Žižka či Jan Roháč z Dubé. Pevnost však vždy odolala. Přes však došlo k velkým hospodářským ztrátám, široké okolí města bylo zničeno, těžba se zastavila. V roce 1436 byla na jihlavském náměstí (dnes Masarykovo) vyhlášena Basilejská kompaktáta. Roku 1441 měl nastat klid uzavřením smíru mezi Jihlavou a Tábořem. Za vlády Jiřího z Poděbrad se opět rozhořely boje. Jihlava odmítla uznat jeho korunovaci a volbu, a tak ji musel husitský král dobýt. Stalo se na podzim 1458 po čtyřměsíčním obléhání. Zuřivý odpor byl způsoben zakořeněným katolictvím a odporem proti husitům. Tyto boje měly za následek dlouhé období, kdy se Jihlava nemohla dostat z krize. Oživení nastalo až na přelomu 15. a 16. století.

Velký rozvoj město zažilo v 18. a 19. století, když se stalo druhým největším producentem sukna v tehdejší habsburské monarchii. V 19. století docházelo k rozvoji průmyslu a také k bourání částí hradeb a bran s úzkými průjezdy. V letech 1864 - 1928 byla Jihlava poprvé statutárním

městem. Roku 1923 byla k Jihlavě připojena obec Dřevěné mlýny. Do roku 1945 tvořila Jihlava se svým okolím druhou největší německou jazykovou enklávu na území českých zemí. Druhá světová válka zasáhla také Jihlavu. Několik dnů po obsazení Němci byla vypálena židovská synagoga. V období komunismu byly k Jihlavě připojeny i obce náležející do Čech a v roce 1960 se Jihlava stala okresním městem Jihomoravského kraje s krajským městem Brnem (Jihlava, 2008).

4.3. Okolní historická města

POLNÁ

Severně od Jihlavy leží město Polná. Vznikla před polovinou 13. století na křižovatce obchodních cest. Největší rozvoj zaznamenalo město v 16. století, kdy svůj rozmach prožívala řemesla. Náměstí pak vévodí děkanský chrám Nanebevzetí Panny Marie, jeden z největších barokních kostelů u nás. Barokní je rovněž hřbitovní kostel sv. Barbory, budova děkanského úřadu a tzv. Kaplanka na Husově náměstí. Historicky cenná je i řada domů na náměstí a komplex židovského města. V polovině září se ve městě tradičně koná tzv. Mrkvancová pouť.

V pravém křídle hradu, později renesančně a barokně přestavěného na zámek, je umístěna expozice Městského muzea. Ve vstupním prostoru je umístěna stálá výstava k založení polenského muzea v roce 1895, sídlí v prostorách hradu. Ve stálé expozici historických hodin je vystaveno více než 140 unikátních výrobků, zajímavostí je věžní hodinový stroj a funkční hrací orchestrion. Historická lékárna "U černého orla" z 19. století je vybavena původním zařízením. V menších výstavních sálech se konají sezónní výstavy. V Poděbradově ulici se nachází expozice STARÁ POLENSKÁ ŠKOLA, která návštěvníkům přibližuje období uzákonění povinné školní docházky. Kompletní vybavení 4. třídy bylo rekonstruováno podle dochovaného inventáře z roku 1866. Ve třídě jsou kromě historického mobiliáře vystaveny psací potřeby a učební pomůcky, nahlédnout lze do přírodovědného kabinetu a bytu učitele. Regionální muzeum židovské kultury je otevřeno v prostorách synagogy, jejíž náročná rekonstrukce byla dokončena v září 2000. Pomocí fotografií a dokumentů připomíná bohatou historii zdejší židovské komunity, jedna z expozic přibližuje hilsneriádu – pronásledování Židů vyvolané na konci minulého století vykonstruovaným obviněním z vraždy (Jihlava, 2008).

TŘEŠŤ

Jižně od Jihlavy leží město Třešť, jehož založení mělo nepochybně souvislost s objevením a těžbou stříbra na Jihlavsku. Nejstarší stavební památkou města je pozdně gotický farní kostel sv. Martina, nacházející se nedaleko renesančního zámku, v současné době rekonstruovaného na hotel. Z konce 16. století pochází kostel sv. Kateřiny, empírová synagoga je památkou

na židovskou obec. Stále živé je v Třešti betlé mářství, které zde má téměř dvousetletou tradici. Ucelený pohled na ni umožňuje expozice betlémů v jednom z nově zrekonstruovaných historických domů. Každoročně o Vánocích se staví betlémy v mnoha rodinách - některé z nich jsou přístupné. S tradicí místní výroby betlémů seznamuje expozice Spolku přátel betlémů v Muzeu Vysočiny, které je umístěno spolu s Turistickým informačním centrem v Schumpeterově domě. Papírový betlém ukazuje tvorbu autorů z minulého století, ve velkém dřevěném betlému se návštěvník může seznámit s tvorbou různých autorů dřevěných figurek. Kromě betlémů nabízí muzeum i expozici o dějinách města, výstavu obrazů, kreseb a pečetí staré Třeště, vystaven je i mobiliář z třeštského zámku. Židovské osídlení v Třešti je připomenuto bývalou židovskou synagogou, kde je umístěna expozice Franz Kafka a Třešť a zdokumentována historie židovské obce v Třešti. Židovský hřbitov s kamennými náhrobky z počátku 18. století leží na stráni v tzv. Korečnicku na rozloze 3615 m². Městečko je východištěm pěší turistiky na Velký Špičák s výškou 734 m i k pramenům Moravské Dyje (Jihlava, 2008).

ROŠTEJN

Nedaleko Třeště leží hrad Roštejn. Původně obranný hrad s typickou sedmibokou věží, byl v renesanci přestavěn na lovecký zámek. Po požáru roku 1915 byl opuštěn a pustl. Na přelomu 50. a 60.let proběhla komplexní rekonstrukce, která dala hradu jeho dnešní podobu. V jeho interiérech jsou umístěny některé z expozic Muzea Vysočiny – příroda Jihlavských vrchů, cínařství a kamenictví a Vysočině, historie hradu. Část bývalé obory pod hradem tvoří botanickou rezervaci. Na nádvoří hradu se každoročně koná historický Hodokvas (Jihlava, 2008).

TELČ

Architektonickým skvostem je město Telč, jehož historické centrum bylo spolu s renesančním zámekem zapsáno v roce 1992 na seznam Světového kulturního dědictví UNESCO. Románská věž kostela sv. Ducha svědčí o tom, že město vzniklo v polovině 14. století na místě staršího osídlení. Gotika je v městské architektuře zastoupena opevněním s branami, farním kostelem sv. Jakuba a kostelem Nanebevzetí Panny Marie. Zásadní význam pro stavební rozvoj města mělo období vlády Zachariáše z Hradce v 16. století. Ten nechal původní jednoduchý gotický vodní hrad přestavět na renesanční zámek, jehož podoba zůstala i po další staletí zachována. Díky stavebnímu ruchu na zámku získalo renesanční podobu také náměstí, měšťanské domy byly doplněny štíty, freskami a podloubím. Památkou na působení jezuitského řádu ve městě je pak barokní výtvarný projev - jezuitská kolej s kostelem Jména Ježíš, mariánské sousoší na náměstí a většina soch. Barokní fasády má také řada domů na náměstí.

Největší pozoruhodností zámku jsou renesanční sály s nádhernými dřevěnými kazetovými stropy. Vzácnou uměleckou památkou je štuková výzdoba kaple Všech svatých, cenné je vybavení interiérů a bohaté sbírky zbraní a obrazů. Jedna z prohlídkových tras vede obytnými místnostmi posledních majitelů Podstatských-Lichtensteinů. Jejich zařízení vypovídá o podobě šlechtických interiérů té doby. Zámek je obklopen anglickým parkem s klasicistním skleníkem. Zámecké nádvoří a historické sály jsou místem konání hudebních koncertů.

V jihozápadním křídle zámku jsou umístěny muzejní sbírky Muzea Vysočiny. Zachycují historii města a vývoj řemesel, vystaveny jsou slavnostní horácké kroje, malovaný lidový nábytek, obrázky na skle. K nejcennějším exponátům patří model města z roku 1895 a pohyblivý betlém z poloviny 19. století. Stálé expozice jsou doplňovány sezónními výstavami. V zámeckém zahradním ochozu je umístěna zámecká galerie s názvem Příběh zámku Veselíčko.

Pozdně románská hranolovitá věž Sv. Ducha, vysoká 49 m, je od roku 1993 přístupná a nabízí zajímavý pohled na historické jádro města. V přízemí je archeologická expozice nálezů objevených při její rekonstrukci. Vyhlídka na město je možná i z ochozu věže kostela sv. Jakuba (Jihlava, 2008).

BRTNICE

Jihovýchodně od Jihlavy se na březích stejnojmenné říčky rozkládá městečko Brtnice. Je zde renesanční zámek, který svou podobu získal přestavbou staršího hradu, dále pavlánský klášter s kostelem, barokní kostel sv. Jakuba Většího a renesanční domy na náměstí. Velice působivé jsou i dva barokní mosty ozdobené sochami světců. Na tradiční "Morový průvod", pořádaný na památku morové rány z roku 1715, se sjíždí tisíce návštěvníků z širokého okolí. Každý druhý rok se na zámku koná již tradiční mezinárodní setkání uměleckých kovářů Brtnické kovadliny. V rodném domě secesního architekta Hoffmanna je umístěna expozice Josef Hoffmann, která seznamuje s autorovým dílem. Vystavena je fotodokumentace autorových staveb, ukázky nábytku, nápojových souprav a jídelních servisů, které jsou dodnes podle Hoffmannových návrhů vyráběny, a dále také soubor zařízení z vídeňského kabaretu Netopýr. Ke shlédnutí je i životopisný videofilm.

4.4. Památky Jihlavy

Brána Matky Boží

Brána, která vznikla v době výstavby města a hradebního systému na počátku 2. poloviny 13. století je typickým symbolem města a jedinou branou, která se zachovala z pěti středověkých městských bran.

V letech 1508-1509 byla původní věž brány snesena a postavena nová pozdně gotická brána s vysokým průjezdem s hrotitými portály. Další úpravy spadají do roku 1548. Po požáru v roce 1551 dostává brána v roce 1564 renesanční nástavbu 4. a 5. parta a dosahuje dnešní výšky 24 metrů. Koruna věže byla ozdobena atikou, jenž dala bráně její specifickou podobu. Součástí brány bylo i složité předbrání s mohutným barbakánem, padacím mostem a několika baštami. Šest metrů široký průjezd býval opatřen padací mříží. V roce 1853 byla brána renovována a opatřena hodinami. Předbrání bylo zbouráno v roce 1862.

V lednu 1995 následkem nevhodného hydrologického zásahu těleso brány pokleslo, takže byla následně staticky zajišťována. Koruna brány však byla značně porušená, takže v roce 1996 došlo k jejímu rozebrání a znovupostavení.

V současnosti je brána přístupná veřejnosti jako vyhlídková věž. V roce 2006 zde byla umístěna výstava reprodukcí obrazů akademického malíře Gustava Kruma „Z historie Jihlavy“. Tyto obrazy dokumentují nejdůležitější historické události v životě města.

Další stálou expozici na bráně tvoří expozice s názvem Jihlavská pevnost - tematicky zaměřená expozice na vznik a vývoj opevnění v Jihlavě. Na prvním je výtah z knihy PhDr. Františka Hoffmanna Jihlavská pevnost a České město ve středověku o vzniku a vývoji pevnostního systému v Jihlavě. Návštěvník se zde seznámí s podrobným popisem vzniku opevnění ve 13. století, obdobím nejmohutnějšího rozvoje v 16. a 17. století až po bourání hlavních částí fortifikační soustavy (městských bran) a celých pásů hradeb ve 20. století. Druhý panel je věnován jediné zachované bráně z původně pěti středověkých bran, Bráně Matky Boží, ve které se návštěvník nachází.

Hlavní část expozice je umístěna podél schodiště ve vstupním objektu brány a tvoří ji reprodukce vedut, map, plánů města nebo letecké fotografie centra. Návštěvníci tak budou moci vidět např. fresku z kostela Nanebevzetí Panny Marie z roku 1402, která zachycuje historickou událost přepadení města a jeho vzhled v té době, veduty z výučnicích listů tovaryšů (pohledy na město převážně z 18. a 19. století) nebo plány města a okolí z let 1647 a 1648. Dále je možno vidět zobrazení Jihlavy s farními obvody z roku 1785, regulační plán z roku 1940 nebo letecké snímky města z let 1948 a 1993. Podklady zapůjčil a na přípravě expozice se podílel Státní okresní

archiv Jihlava. Jeden z plánů města je zapůjčen ze soukromé sbírky pana Jaroslava Huňáčka. Vše má české, anglické a německé popisky. Tato expozice vhodně doplňuje expozici reprodukcí obrazů ak.mal. Gustava Kruma "Z historie Jihlavy", která je od loňského roku umístěna přímo v bráně.

Jihlavské podzemí

Jihlavské podzemí je významnou historickou stavební památkou města. Co do rozsahu podzemního labyrintu přímo pod městskou zástavbou je po Znojmu druhým největším na území naší republiky. Jeho celková délka činí 25 km a zaujímá plochu 50 000 m².

Chodby jsou raženy ve skále v několika podlažích. Nacházejí se téměř pod všemi objekty historického jádra města. Sklepní prostory, nacházející se 2-4m pod povrchem tvoří první podzemní podlaží, z něhož lze sestoupit do podlaží druhého, do hloubky 4 - 6 m. Pod některými objekty je v hloubce 8-14m raženo i podlaží třetí.

V 17.století došlo ke zpevnění některých chodeb cihlovou podezdívkou a jednotlivé úseky byly propojeny krátkými spojovacími chodbami.

Středem podlahy byl v minulosti veden odtokový žlábek, který odváděl veškerou podzemní i prosakující povrchovou vodu, gravitačně mimo podzemní chodby, nebo se voda kumulovala v jímkách hloubených v podlahách níže položených podzemních chodeb. Zde se nahromaděná voda částečně vsakovala do podloží, nebo byla dále využívána. Podzemní prostory byly odvětrávány ventilačními šachtami vedoucími z podzemí na povrch. Na mnoha místech lze podzemními chodbami dojít k podzemním studnám. Kromě hlavních průchozích chodeb byly v podzemí štoly široké 0,6-0,7m a vysoké 1,0 1,7m, které tvořily středověkou městskou kanalizaci. Na mnoha místech plní kanalizační štoly funkci dodnes – jsou samozřejmě zpevněny a napojeny na kanalizaci novou.

O příčinách vzniku jihlavského podzemí kolovaly různé domněnky. Dlouho se historikové domnívali, že podzemní chodby jsou zbytky starých stříbrných dolů. Jiní tvrdili, že podzemní chodby byly raženy pro vojenské účely. Současní historikové se domnívají, že podzemní chodby vděčí za svůj vznik hospodářským důvodům. Jihlava ležela na důležité křižovatce středověkých obchodních cest, a tak v době, kdy význam těžby stříbra poklesl, začal se ve městě prudce rozvíjet obchod a řemesla. Kupci a řemeslníci si pro uskladnění svého zboží a výrobků rozšiřovali stávající sklepy, na jejichž prohlubování pracovali zkušení jihlavští horníci.

Narušila se také ucelenost labyrintu, neboť mnozí majitelé domů oddělovali postupně průchozí chodby zdmi. Za německé okupace byla potom část chodeb upravena jako protiletectvé kryty. Po válce nebyl zpočátku o podzemí zájem, až v roce 1957 byl asi jeden kilometr chodeb zpřístupněn veřejnosti.

V 60-tých letech byly téměř všechny chodby zpevněny betonovou krustou, podzemí bylo vyčištěno a obnovil se středověký odvodňovací systém. Sanací se profil některých chodeb snížil, pouze zpřístupněný úsek byl ponechán v původním stavu. V roce 1969 bylo podzemí pro veřejnost uzavřeno a prohlídky v něm byly obnoveny až v roce 1991. Při úpravách povrchu náměstí a ulic byla v minulosti zaslepena většina ventilačních šachet, což způsobuje zvýšenou vlhkost vzduchu v podzemí. V roce 1978 zde byla amatérskými speleology objevena tzv. "svítící chodba". Stěny chodby jsou pokryty bělavým povlakem, který po předchozím nasvícení zelenkavě světélkuje. Chodba se nachází asi 11 metrů pod povrchem země, široká je 2,1 m, vysoká 2,9 m a je největší raritou a záhadou jihlavského podzemí (Městský úřad, 1998).

Dům Gustava Mahlera

V domě Znojemská 4 strávil své dětství a dospívání světoznámý skladatel a dirigent Gustav Mahler. Rodina se do domu přestěhovala v roce 1860 z Kališů u Humpolce. Dům je dnes přístupný veřejnosti. Prostory jsou oživeny atraktivní výmalbou, moderním osvětlením a znějící hudbou Gustava Mahlera. V přízemí je stylizovaná nekuřácká kavárna a informační a prodejní místo. V prvním patře se nachází expozice Gustav Mahler a Jihlava. Ve druhém patře jsou k dispozici nově zrekonstruované prostory, které umožňují konání výstav a kulturních akcí (Městský úřad, 1998).

Masarykovo náměstí

Patří svou rozlohou (36 653m²) k největším historickým náměstím u nás. Pravidelný půdorys historického centra města s velkým náměstím uprostřed byl dán stavebním řádem krále Přemysla Otakara II. z roku 1270. Většina domů na náměstí měla tehdy podloubí, které zmizelo ve druhé polovině 14. století (Městský úřad, 1998).

Opevnění

Hradby byly budovány kolem vznikajícího města krátce po jeho založení před polovinou 13. století. Nově vzniklé královské horní město bylo nejen významným hospodářským centrem, ale pro svou strategickou polohu na hranicích Čech a Moravy měla Jihlava i význam vojenský. Tříkilometrové opevnění tvořila vnitřní hradební zeď vysoká 6 metrů, široký parkán s parkánovou zdí a příkop hluboký až 7 metrů. Hlavní hradební zeď zpevňovaly věže, v parkánovém pásu byly bašty. Bašty zesilovaly i val před příkopem. Hradby byly prolomeny pěti branami, které byly opatřeny složitým předbraním a padacími mosty.

V průběhu staletí, vlivem vývoje vojenské techniky, byla celá pevnostní soustava neustále zdokonalována. V 15. století byla budována předsunutá zemní opevnění, valy a násypy, na konci 30leté války vybudovali Švédové systém bastionů. Rozvoj dělostřelby však ukázal, že pevnosti tohoto typu jsou překonány. V roce 1755 byla jihlavská pevnost zrušena, součásti opevnění rozebírány a věže se měnily na obydlí.

V první polovině 19. století byly bourány brány, jejichž úzké průjezdy bránily rozvíjející se dopravě. Z pěti bran zůstala zachována jen jediná - brána Matky Boží. Dodnes zachovaný pás hradeb je rekonstruován podle barokní podoby ze 17. století, parkán je parkově upraven. Poslední zachovaný zbytek hradebního příkopu je možné vidět ve Věžní ulici (Městský úřad, 1998).

Židovský hřbitov

Hřbitov byl založen roku 1869, má rozlohu 8 879 m² a stojí zde přes 1000 náhrobků. Jeho rekonstrukce byla dokončena v roce 1993. Byl opatřen kovanou vstupní branou se židovskou symbolikou, do průčelní zdi obřadní síně byly vsazeny kovové pamětní desky. Jsou zde náhrobky členů zdejší židovské komunity, rabína Ungara, rodičů skladatele Gustava Mahlera a Louise Fürnbergera a mnoha dalších. Památník obětem holocaustu byl odhalen 8. 5. 1995. Ostatní židovské stavební památky se nedochovaly. Historické domy byly necitlivě zbourány na přelomu 60. a 70. let.

Židovská synagoga, vystavěná v letech 1862-63, byla vypálena v březnu 1939. Zbytky synagogy byly strženy v roce 1950, na jejím místě je dnes Park Gustava Mahlera. Přípomínkou tragédie tisícovky jihlavských židů za druhé světové války je pamětní deska na hradební zdi poblíž tržnice, odhalená v dubnu 1992 (Městský úřad, 1998).

Radnice

Historie jihlavské radnice sahá až do poloviny 13. století. První osídlení této oblasti bylo soustředě u brodu na protějším (druhém) břehu řeky - tam vznikla původní slovanská osada a někdy kolem roku 1200 tam u haberské zemské stezky vzniká tržní ves s kostelíkem sv. Jana Křtitele - (ten ji připomíná dodnes - prošel mnoha úpravami - naposledy v době baroka). Jak se rozšířila těžba stříbra, přibývalo obyvatel a město se rozrostlo i na pravý břeh řeky kde následně vzniká historické centrum v hrubých rysech tak, jak ho známe dnes. A protože tu byla velmi bohatá naleziště stříbra, stala se Jihlava jedním z nejbohatších a nejmocnějších měst království. To se navenek projevovalo i ve výstavnosti celého města, především radnice, která měla být chloubou města. V tomto období také vzniká první potřeba správy města. Dvanáct představitelů města (především nejbohatší obchodníci a důlní podnikatelé) vytvořilo nový správní orgán "městskou radu", sami si pak začali

říkat "konšelé". Předsedou městské rady byl purkmistr. Konšelé se pravidelně po čtyřech týdnech střídali v úřadě předsedajícího purkmistra. Rady byly ve městě tři a střídaly se ve tříletém cyklu.

Oba radniční domy ztrácejí své podloubí. Vchody obou domů jsou předsazeny na úroveň průčelí a opatřeny novými půlkruhovými pozdně gotickými portály. Průčelí obou domů je sjednoceno – spolu s novou střechou dostává i věžičku s hodinami. V letech 1557-1558 – je průčelí radnice v renesančním duchu vyzdobeno celoplošnou barevnou freskou s motivem „Schvalování městských práv panovníkem“.

Podstatným zásahem do vzhledu radnice byl vznik velké gotické síně v 1. poschodí. Vznikla tak nejprostornější místnost v Jihlavě. Je zaklenuta čtyřdílnou žebrovou klenbou a sklenuta do středového polygonálního pilíře. Klenební plocha byla v roce 1545 vyzdobena citáty z antických klasiků, příslovími a naučnými průpovídkami v duchu tehdejšího humanistického myšlení. Byly psány řecky, latinsky, hebrejsky, německy a česky. V souvislosti s renesančními změnami jsou to dále nové skleněné výplně gotických oken, a to z barevného skla. Originály čtyř vitrají jsou dodnes uloženy v jihlavském muzeu. Na dvou z nich je kromě čtvrceného městského znaku (který kombinuje symboliku českého krále se symbolem města) a letopočtu 1539 i latinský a německý nápis, který v překladu zní: „Znak města Jihlavy a slovo Boží přetrvávají věky“ (Městský úřad, 1998).

4.5. Vliv cestovního ruchu na Vysočině

Kraj Vysočina má velký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, který ale není dostatečně využíván. Právě proto není v současné době možné zhodnotit všechny vlivy cestovního ruchu na Vysočině. Mezi nejmarkantnější vlivy patří zejména sociálně-kulturní a ekonomické vlivy.

Podpora cestovního ruchu je jednou z nejvýznamnějších priorit kraje. Má několik směrů, z nichž mezi hlavní patří grantová politika, zaměřená na modernizaci základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu, na zkvalitnění služeb a na tvorbu turistických produktů (Kraj Vysočina, 2007). Od roku 2004 je v provozu internetová stránka www.region-vysocina.cz. Jedná se o ucelený komplex nabídky cestovního ruchu a zařízení pro volný čas na Vysočině. Tato webová stránka není určená jen pro turisty, ale i pro obyvatele regionu, kterým poskytuje informace o aktuálním dění v regionu z hlediska využití volného času.

V regionu Vysočina pokračuje budování infrastruktury pro cyklistiku. Podíl bezpečných cyklostezek (s vyloučením automobilové dopravy) je stále nízký. Vysočinou prochází také dálkové cykloturistické trasy např. Greenways: Praha - Vídeň, Jantarová stezka: Krakov – Morava – Vídeň nebo cyklostezka Brno – Vídeň. Na Vysočině se také nachází kvalitní síť značených pěších turistických cest, která je napojena na rakousku turistickou síť (Jihomoravský kraj, Kraj Vysočina, 2006).

4.6. Služby cestovního ruchu na Jihlavsku

Jihlava nabízí velkou škálu ubytovacích a stravovacích služeb. Mezi nejznámější hotely patří Grand Hotel a Gustav Mahler. Hotel Gustav Mahler se také nachází přímo u centra v historické budově Dominikánského kláštera. Hotel nabízí 2 kategorie ubytování. Ubytování v 1. kategorii je dražší, v nově zrekonstruovaných dvoulůžkových pokojích s koupelnou. Ubytování 2. kategorie se liší umístěním sociálního zařízení, které je na chodbě. Mezi další možnosti ubytovacího zařízení patří penziony. Přímo v historickém jádru Jihlavy se nachází Penzion U svatého Jakuba, který je určen klientům s vyššími nároky na úroveň poskytovaných služeb. Zařízení je nadstandardně vybaveno, v ceně je zahrnuta snídaně. Pokud jste nadšený turista a nezáleží Vám na přílišném komfortu, je zde možnost využití přímo turistické ubytovny DDM Jihlava.

5. Výsledky

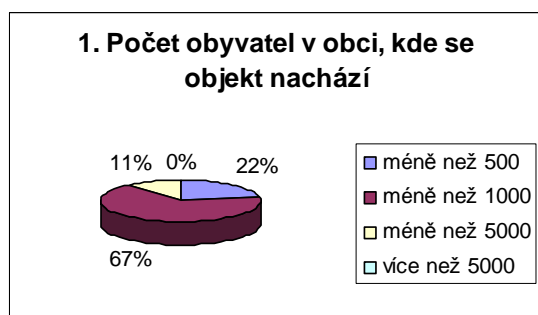
5.1. Dotazníkové šetření provozovatelů

První dotazníkové šetření se týká objektů venkovského cestovního ruchu.

Dotazník obsahoval patnáct otázek a byl adresován provozovatelům turistického objektu. Týkal se hostů a činnosti objektu. Další vysvětlení grafů vychází s osobního setkání s majiteli venkovských objektů. Dotazníky a odpovědi byly zaslány i v elektronické podobě.

První otázka se týkala velikosti obce, kde se objekt nachází. Z grafu je patrné, že šest z devíti dotazovaných je v rozmezí od pětiset do tisíce obyvatel. Dva objekty se nacházejí v malé vesničce do pětiset obyvatel. Můžeme tedy vycházet, že většina objektů na Jihlavsku se nachází na vesnicích a v případě odpovědi velikosti města do pěti tisíc, se tento objekt nacházel na okraji města, již s možností přímého vstupu do přírody.

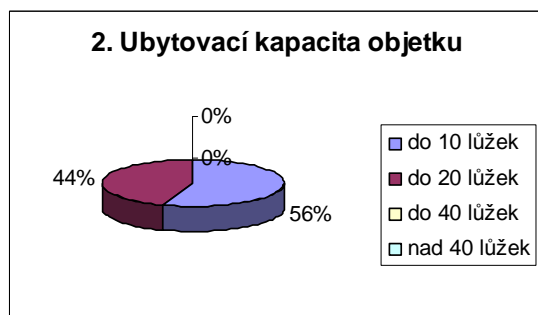
Graf 1.

Zdroj: vlastní šetření

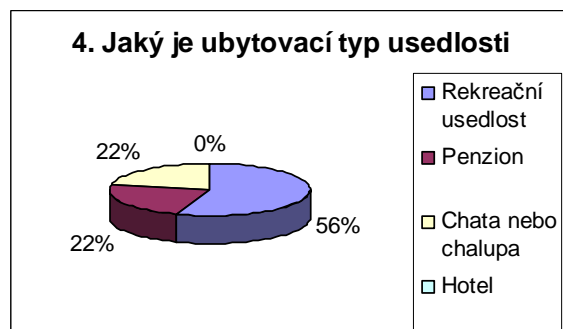
Ubytovací kapacita v případě dotazovaných objektů je do deseti lůžek nebo dále mírně překračují tuto hranici. Nejedná se tedy o velké objekty, jakou jsou hotely, ale můžeme dojít k tomu, že na Jihlavsku jsou menší rekreační usedlosti, chaty, chalupy nebo malé penziony, což vychází i ze druhého grafu.

Graf 2.

Zdroj: vlastní šetření

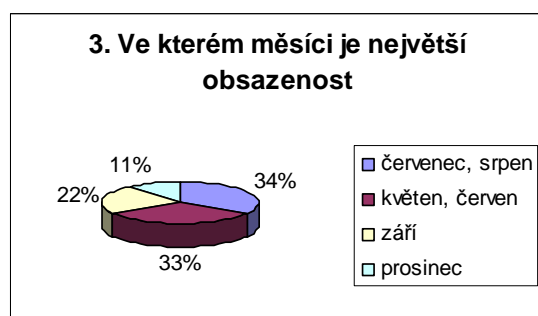
Graf 4.

Zdroj: vlastní šetření

Největší obsazenost objektů je v období letních prázdnin, tedy červenec a srpen, kdy se jedná o letní prázdniny. Další měsíce oblíbené pro dovolenou jsou teplé měsíce květen, červen, září. Výzkum byl proveden minulé léto, tím pádem se i výsledky grafů tomuto přizpůsobují. Tento rok, kdy horší počasí, by pravděpodobně byla menší obsazenost. Dalším oblíbeným měsícem je prosinec a to například z důvodu lyžování, bruslení a oslav Nového Roku. Otázky ohledně jiných měsíců nebyly v dotazníku zahrnuty a to z důvodu předešlého setkání s majiteli objektů, kteří potvrdily, že v jiných měsících se jedná o maximálně pět hostů.

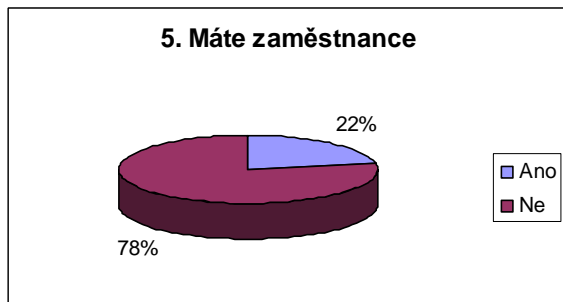
Graf 3.

Zdroj: vlastní šetření

Další otázky se týkaly, zda-li mají zaměstnance a zda v objektu bydlí. Protože se jedná o menší objekty, základní služby si obstarávají majitelé sami pomocí své rodiny. Pouze 22 % odpovědělo, že mají zaměstnance. Ve svých objektech pěti s devíti odpovědělo, že ve svých objektech nebydlí, pouze částečně v sezónních měsících, ostatní docházejí ze svých domů, které mají nedaleko. Původně se tedy jednalo o rekreační usedlosti nebo chaty a chalupy, které byly využívány původně jen k jejich rekreaci nebo patřily jiným členům rodiny.

Graf 5.

Zdroj: vlastní šetření

Graf 6.

Zdroj: vlastní šetření

Ve většině případů je pro hosty nachystána polopenze, což znamená snídaně a večeře, ve dvou případech je poskytnuta plná penze. Vše za určitý poplatek a v šesti případech také poskytují produkty vlastní výroby. Jedná se o brambory, zeleninu, vejce, mléko, med, nebo také o domácí pálenky. Nikdo z dotázaných objektů nenabízel snídaně nebo vlastní stravování, vše byla možnost minimálně polopenze. Z finančního hlediska by bylo asi nejlepší, kdyby tato možnost v nabídce objektů však byla.

Graf 7.

Zdroj: vlastní šetření

Kromě služeb ubytovacích a stravovacích jsou nabízené také doplňkové aktivity, což je koupání, rybolov, návštěvy památek a kulturních akcí. To ve všech z devíti případů. V případě cykloturistiky je tato služba nabízena také, ve dvou případech je také možnost pronájmu cyklistických kol a potřeb, ale není velké množství cyklotras a v hodně případech tyto cyklotrasy vedou přes hlavní silnice, což není dobré pro rodiny s dětmi. Ve čtyřech případech je také možnost půjčení sportovních potřeb na volejbal, kriket, tenis.

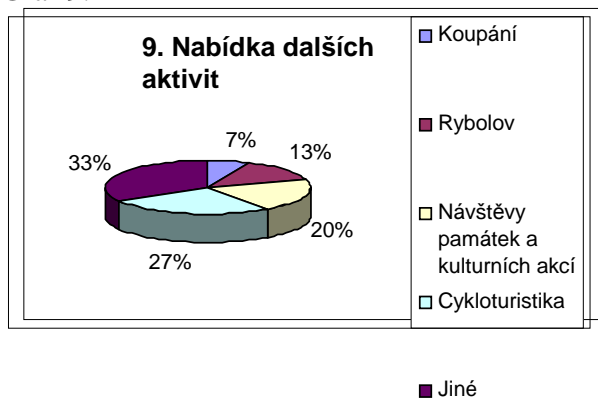
Návštěvníky jsou lidé z Čech, nikdo z dotazovaných neodpověděl, že by hosté byly i cizinci. Délka pobytu hostů je převážně jeden týden a jedná se o nepravidelné hosty. Převážně se jedná o rodiny s dětmi.

Graf 8.

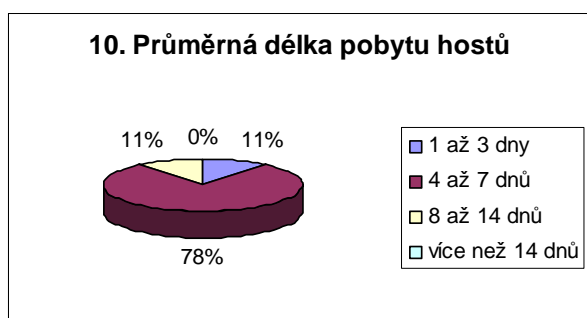
Zdroj: vlastní šetření

Graf 9.

Zdroj: vlastní šetření

Graf 10.

Zdroj: vlastní šetření

Graf 11.

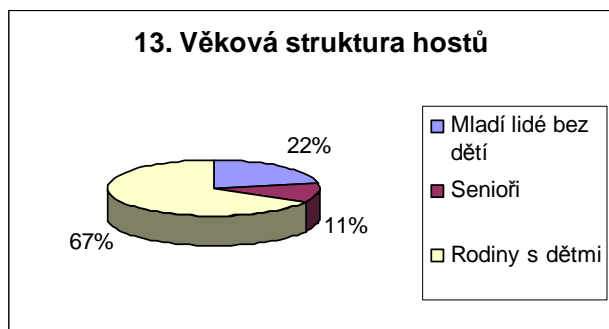
Zdroj: vlastní šetření

Graf 12.

Zdroj: vlastní šetření

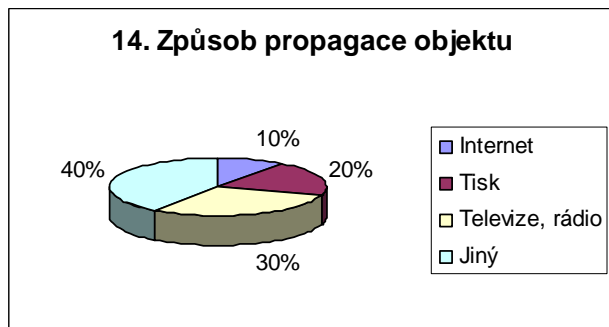
Graf 13.

Zdroj: vlastní šetření

Způsob propagace objektů je pomocí internetu. Pomocí webových stránek a umožnění reklamy na jiných internetových stránkách. Malé množství používá tisk a žádný objekt televizi nebo rádio. Další možností propagace jsou ve třech případech propagační materiály, nabízené v nejbližších městech v informačních střediscích. Jedná se o krajské město Jihlava, dále Třešť a Polná. Protože se jedná o převážně menší objekty, je samozřejmě, že reklama v radio a v televizích by byla finančně náročnější.

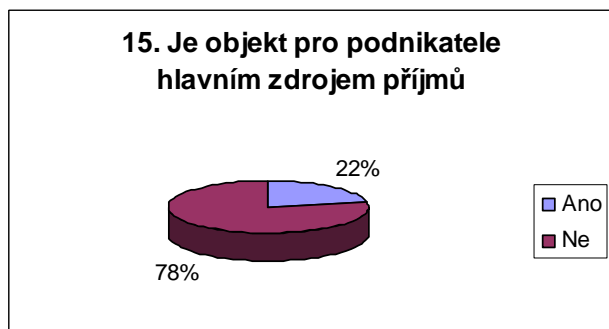
Graf 14.

Zdroj: vlastní šetření

Ve všech případech mají majitelé tuto činnost jako vedlejší zdroj příjmů. Návštěvnost je spíše jen v sezóně a ne s velkým počtem hostů, proto by se nevyplatila jako hlavní zdroj příjmů.

Graf 15.

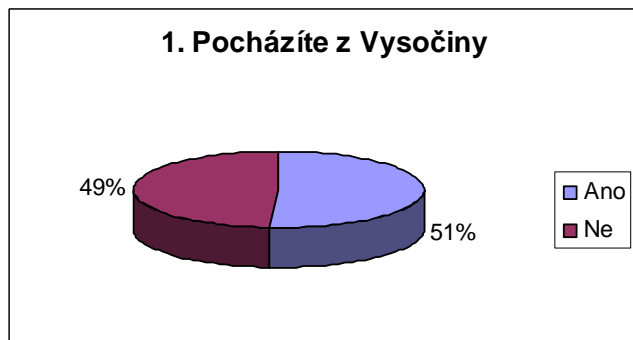
Zdroj: vlastní šetření

5.2. Dotazníkové šetření návštěvníků

Druhé dotazníkové šetření bylo zaměřeno na hosty v těchto objektech. Bylo dotázáno 50 hostů v devíti objektech na Jihlavsku. Dotazníky byly zaslány majitelům a ty je předkládali k vyplnění hostům. Otázky se týkaly osobních údajů a jejich názory na služby v navštívených objektech.

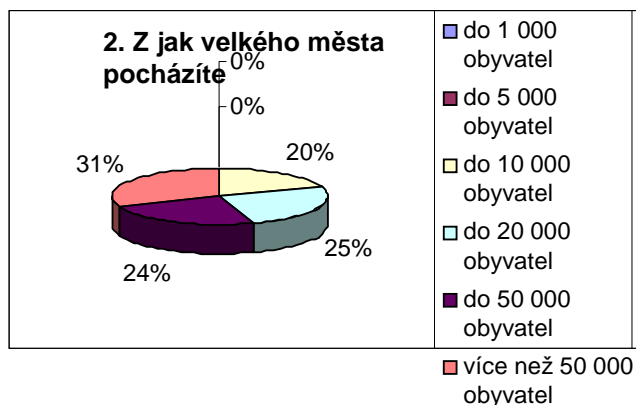
Základní otázky se týkaly odkud hosté pocházejí. Dvacet tři lidí pocházelo z Vysočiny a zbytek z přilehlých krajů. Z čehož vyplývá, o objekty se nezajímají lidé z odlehlejších krajů, což může být například problémem propagace. Ve větší části se jednalo o lidi z větších měst od deseti tisíc obyvatel a více. Jedná se tedy o lidi, kteří z velkých měst si přijedou odpočinout do venkovských usedlostí. Z padesáti dotázaných se třicet devět jednalo o rodiče s dětmi, což by mohlo být důvodem hezké přírody a možnosti vyžití i pro malé děti.

Graf 16.

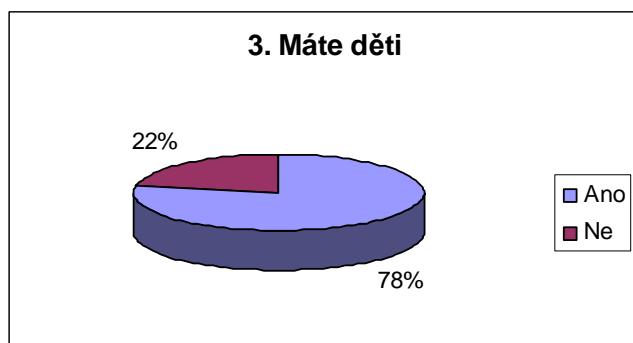
Zdroj: vlastní šetření

Graf 17.

Zdroj: vlastní šetření

Graf 18.

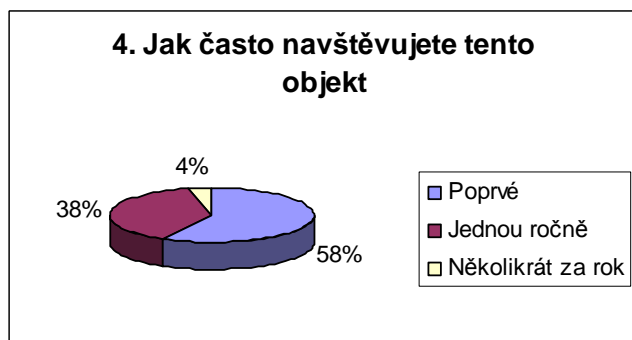

Zdroj: vlastní šetření

Návštěvníci navštívili ve většině případů objekt poprvé, 38% případů navštěvují jednou ročně. Pouze dva respondenti odpověděli, že navštěvují uváděný objekt několikrát za rok. Měla by se tedy zlepšit nabídka, aby lidé chtěli objekt navštěvovat i několikrát za rok.

Třicet čtyři hostů nenavštívilo žádný jiný objekt na Jihlavsku tohoto charakteru. Může to být z důvodu spokojenosti s tímto objektem.

Graf 19.

Zdroj: vlastní šetření

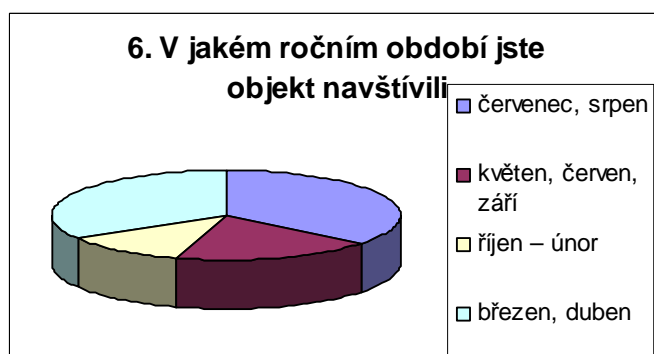
Graf 20.

Zdroj: vlastní šetření

Oblíbenými měsíci k rekreaci jsou měsíce letní, což je zřejmě z důvodu letních prázdnin, kdy můžeme vycházet z toho, že většina návštěvníků jsou rodiny s dětmi. Dalšími měsíci jsou teplé měsíce květen, červen a září. K oblíbeným patří také zimní sezóna a to hlavně z hlediska zimních sportů na Jihlavsku.

Graf 21.

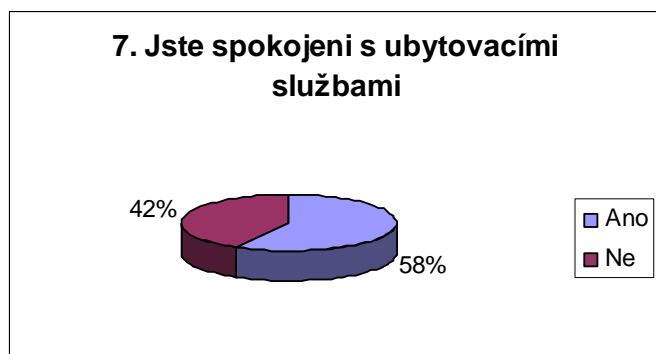

Zdroj: vlastní šetření

Z větší části jsou hosté spokojeni s ubytovacími a stravovacími službami. Změny spojené s ubytováním byly hlavně nedostatek prostoru v pokoji, hlavně pro rodiny s dětmi. Dalšími byly nedostatečná úroveň ubytování, která byla propagována. Staré skříňe, postele. Se stravovacími

službami byli lidé také z větší části spokojeni, jen si přáli více domácí stravu a jiné časové vymezení pro snídane a večeře. Snídane minimálně do půl jedenácté, večeře do devíti hodin. Velký zájem je o produkty vlastní výroby, což k venkovským usedlostem neodmyslitelně patří.

Graf 22.

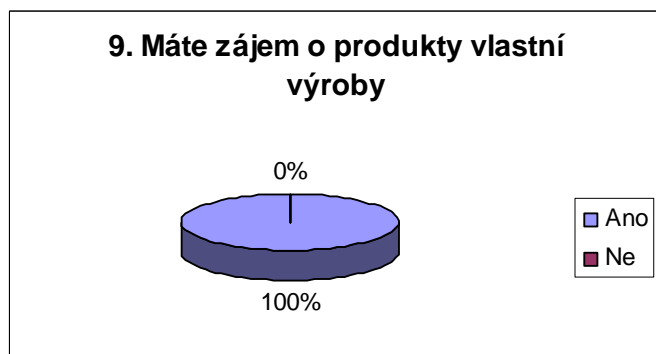
Zdroj: vlastní šetření

Graf 23.

Zdroj: vlastní šetření

Graf 24.

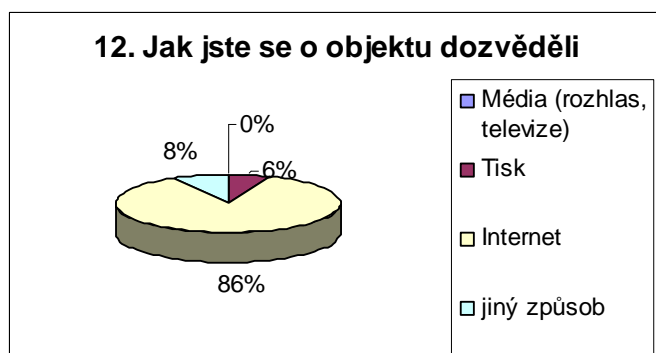
Zdroj: vlastní šetření

V případě ostatních doplňkových aktivit či služeb bylo odpovězeno, že všechny objekty nabízí koupání, rybolov, cyklistika (ne v mnoha případech s půjčovnou kol). Mezi další služby patřila půjčovna sportovních potřeb. Velký zájem by byl o jízda a péče o koně a dále možnost zemědělských a kuchařských prací. Možnost toho vyzkoušet, když se jedná o pobyt na venkově.

Rozšíření takových nabídek by znamenalo větší návštěvnost, opakované vracení se lidí do objektu, tím pádem i větší ziskovost.

Převážná většina respondentů se o objektech dozvěděla pomocí internetu. Malé množství z tisku a čtyři lidé z propagačních materiálů, které získaly v Turistickém informačním centru v Jihlavě. Pouze 8% dotazovaných se dozvědělo o objektu z médií. Protože se jedná o menší venkovské objekty, je pro ně nejméně nákladné propagace pomocí internetu a případně propagačních materiálů, které jsou k dostání přímo v informačních centrech.

Graf 25.

Zdroj: vlastní šetření

5.3. Navrhovaná řešení

Všechna navrhovaná řešení se budou týkat zvýšení návštěvnosti objektů venkovského cestovního ruchu na Jihlavsku.

Důležitým krokem je zvýšit návštěvnost v jiných, než sezónních měsících. Z výzkumu bylo zjištěno, že hosté přijíždějí převážně v teplých měsících nebo na prosinec. Majitelé by měli využít své polohy v kraji Vysočina, kde je krásně na jaře i na podzim. Vlastníci objektů by měli svým hostům ukázat, že procházky v takovém prostředí jsou nádherné a doporučit přírodní či kulturní památky, kam by se hosté jednoduše dostali pěšky. V okolí těchto objektů je velké množství lesů a luk, terén kopcovitý, což by bylo vhodné jak pro seniory, tak pro rodiny s dětmi.

Ačkoliv jsou dlouhodobější pobyty výhodnější, podle výzkumu převládají týdenní pobyty, jednou z možností je získat hosty také pouze na jeden až tři dny. Bylo by to možné i mimo sezónu. Propagovat se jako zemědělská usedlost pro ukázkou. Možnost koupě vlastních výrobků a přespaní pouze na jednu noc. Další nabídkou pro tyto hosty by bylo navštívení přilehlých měst či vesnic kvůli jejich historickému kouzlu. Další možností je také přilákat návštěvníky na zimní lyžování. Na Jihlavsku je velké množství malých sjezdovek a hosté by se mohli v těchto objektech na jednu či dvě noci ubytovat.

Rodiny s dětmi jsou nejčastějšími návštěvníky těchto objektů. Bylo by výhodné získat i jinou skupinu hostů. Změnit způsob propagace, použít reklamu v rádiu či televizi. Tímto způsobem by mohli dosáhnout větší návštěvnosti seniorů. Zaměřit se na seniory z hlediska nabídky služeb a aktivit. Zařízení společenských místností, knihoven, převozní služby. Další možností by byl také bezbariérový přístup pro tuto skupinu hostů. Absence bezbariérového přístupu je nedostatkem většiny objektů. Jedná se však o věc finančně nákladnou. Mladé lidi by bylo možné přilákat dostatkem sportovního vyžití a možností noční zábavy v objektech nebo jeho blízkém okolí. Cizinci by měla být také jedna z cílových skupin. Zlepšení tedy jazykové vybavenosti, propagace v cizím jazyce, a zjištění potřeb cílové skupiny cizinců.

Zvýšení služeb či aktivit je jedna z možností zvýšení poptávky po objektech. Jedna z aktivit, o které hosté stojí je možnost jízdy na koni. Bylo by tedy dobré zprostředkovat tuto možnost, když už není možnost této aktivity přímo v areálu objektu. Zájem o tuto činnost mají mladí lidé i lidé středního věku a převážně děti. Bylo by také možné zprostředkovat nejen jízdu na koni, ale i péči o tyto zvířata. Zájem je také o vyzkoušení si zemědělských prací. Venkovský cestovní ruch je tedy návrat k přírodě a tyto práce by pomohli k většímu počtu hostů. Nejen zemědělské práce, ale i například výroba domácího chleba, sýra, podojit sami mléko. Tyto možnosti nejsou nabízené v žádném z dotazovaných objektů.

Cykloturistika je velmi oblíbeným sportem. Přesto, že je Vysočina kopcovitým krajem, je zde oblíbené jezdit na kole. Pouze však dva z dotazovaných objektů půjčovala jízdní kola s příslušným vybavením. Bylo by dobré, kdyby tato služba byla nabízena ve všech objektech. Nevýhodou však je nedostatek cyklotras na Jihlavsku i celkově na Vysočině, nebo jejich špatné umístění. Objekty by měly také půjčovat ostatní sportovní potřeby, ať už volejbalové sítě i s míčem, náradí pro kriket, tenis. Dobré by bylo zařídit určitý větší plac blízko objektu pro sportovní vyžití.

Využitím všech předešlých návrhů by měly objekty dospět i k tomu, že se lidé budou chtít rádi znovu vracet. Z odpovědí respondentů jsme se dozvěděli, že většina hostů je nepravidelných a navštívili objekt poprvé. Domácí atmosféra, milí majitelé by určitě také pomohlo k vracení do těchto objektů. Majitelé mohou také nabízet určitý dárek nebo pozornost pro své hosty. Pravidelným návštěvníkům by mohli poskytnout slevy na různé činnosti.

Propagace je důležitým nástrojem. Nestačí jen propagace na internetu, dobré je také krátká reklama v rádiu či televizi, billboardy, více propagačních materiálů. Je dobré, kdyby všechny

objekty byly na propagačních materiálech v TIC Jihlava, kde mohou jejich služby nabídnout přímo žadatelům. Po shlédnutí internetových stránek bych doporučila změnit obsah propagace. Více informací o kulturním a přírodních památkách, nejen popis a činnost objektů.

5.4. Návrh projektu cyklotrasy

Cyklotrasu jsem navrhla z důvodu, že podle zjištěných informací je na Jihlavsku nedostatek cyklotras.

Vysočina je známý kopcovitý kraj, který láká pro výlety na kolech. Na Jihlavsku je velké množství přírodních a historických památek, které nejsou od sebe velmi vzdálené a je velmi krásné tyto památky objet na kolech. K venkovskému cestovnímu ruchu patří také cykloturistika, která je velmi vítaným sportem na čerstvém vzduchu. Přestože je oblast Jihlavska velmi žádaná pro cyklisty, je zde pořád velký nedostatek cyklotras. Velkým problémem jsou zde trasy, které vedou přes tahy hlavních silnic první třídy. Tyto žádosti o změny v cyklotrasách jsem zjistila z Turistického informačního centra v Jihlavě. Protože většina hostů venkovských objektech jsou rodiny s dětmi, tak navrhuji trasu určenou této skupině lidí.

Název: „Rodinná dovolená“

Plán trasy:

Polná (hlavní náměstí) – směr les Březina – Věžnička – Ždírec – směr les Horní – Lipina – Zhoř Rytířsko - Luka nad Jihlavou – Velký Beranov- Henčov – Jihlava (Heroltice) - Polná

Délka: 32 km

Zajímavosti na trase:

Polná – velké množství historických památek: Klešter, Polenský hrad, Děkanský chrám na Nebevzetí Panný Marie, kostel sv. Kateřiny, židovské město a hřbitov, Husovo náměstí. Jsou zde také dva rybníky, rybník Peklo a Zimák.

Les Březina – památník Anežky Hružové. Jedná se o místo, kde byla zabita Anežka Hružová Leopoldem Hilsnerem (hilsneriáda)

Věžnička – Hospoda U Tadeáše – krásné místo pro odpočinek, mají zde chov domácích zvířat, děti mohou vlézt ke zvířatům do ohrady

Lipina – statek s možností půjčení koní

Rytířsko – penzion, který slouží jako objekt venkovského cestovního ruchu, také s domácími zvířaty, stáje

Luka nad Jihlavou - Jízdárna pod zámek, Zámek Luka nad Jihlavou, kostel svatého Bartoloměje, sýpka, Boží muka, socha svatého Jana Nepomuckého

Velký Beranov – kaple svaté Anny, památník obětem 2. světové války, pamětní deska vzpomínající na první základní školu v obci

Občerstvení na trase:

Polná – Restaurace U Hilsnera, Restaurace Zámek, restaurace Parlament

Věžnička – Hospoda U Tadeáše

Rytířsko – Penzion Rytířsko

Velký Beranov – Restaurace Rex

Luka nad Jihlavou – Restaurace U Procházků

Trasa vede převážně po silnici třetí třídy s malým provozem, je vhodná pro silniční a trekingová jízdní kola. Trasa je sice dlouhá 32 kilometrů, ale není zde velké převýšení, proto to mohou zvládnout i méně zdatní lidé a děti. Je zde krásná krajina a v létě i možnost koupání. Velká část trasy také kolem lesů, až kousek od hlavních silnic. Je tedy možnost procházky lesem nebo houbaření. Trasa vede přes spoustu zajímavých míst, jako je penzion s koňmi či přímo venkovská usedlost s možností půjčení koní, kde se děti mohou na chvíli na nich povořit nebo se jen podívat. Další zajímavostí je malé letiště Henčov. Trasa vede částečně přes Jihlavu, kde je možnost kulturního i společenského vyžití. Možná návštěva aquaparku „Vodní ráj“.

6. Závěr

Cílem diplomové práce bylo analyzovat možnosti cestovního ruchu na Jihlavsku a to s ohledem na venkovský cestovní ruch. Teoretická část byla zpracována z literatury, týkající se této problematiky a z internetových stránek. V teoretické části bylo charakterizováno území kraje Vysočina a Jihlavy v cestovním ruchu, návštěvnické atraktivity a jiné.

Praktickou částí bylo sestavení dotazníků a následné dotazníkové šetření. Dotazníkové šetření zaměřené na objekty a hosty venkovského cestovního ruchu. Vyhodnocení dotazníků slouží k potvrzení nebo vyvrácení daných hypotéz.

Vysočina patří k oblastem dobře přizpůsobené pro venkovský cestovní ruch. Malebné vesnice, krásná příroda. Vysočina je jako stvořená pro oddych ve venkovském prostředí.

Všechny bývalé okresy kraje Vysočina, tím pádem i Jihlavsko mají předpoklady k rozvoji turistického ruchu, zejména agroturistiky a cykloturistiky, které však stále zůstávají prakticky nevyužity. Tato forma cestovního ruchu není tak rozvinuta jako například v Rakousku, je možné říci podle daného výzkumu, že je tato forma cestovního ruchu rozvíjející se. Tím se potvrdila i daná hypotéza.

Ve většině případů na Jihlavsku se jedná o malé hospodářské objekty, chaty, chalupy či menší penziony, které si majitelé objektů zabezpečují sami. Objekty jsou na vesnicích nebo malých městech. Zaměstnanci jsou převážně členové rodiny. Ubytování je většinou do dvaceti lůžek, uklízení a zamluvení ubytování zajišťují členové rodiny. Totéž se může říci o stravě, která je také zajištěna v daných objektech. Je zde možnost polopenze za určitý příplatek a také nákup výrobků vlastní výroby.

Majitelé a jejich rodiny buď v objektech přímo bydlí, nebo se jedná o usedlosti, které původně byly za účelem jejich rekreace. V několika případech jsou jejich rekreační usedlosti a jejich domy ve stejném městě nebo vesnici, kde sami bydlí nebo v jejich blízkosti. Ačkoliv je provoz zajištěn po celý rok, problémem je nenaplnění kapacit po celý rok, ale jen v sezónních měsících, jako jsou měsíce letní a prosinec. Tato nízká využitelnost potvrzuje hypotézu, že se jedná pro majitele a podnikatele o vedlejší zdroj příjmů.

Kromě ubytování a stravování jsou nabízené i jiné základní aktivity či služby. Koupání, rybolov, návštěvy památek a kulturních akcí, půjčovna sportovních potřeb. Problémem je nedostatek půjčoven kol. Přestože je Jihlavsko pro cyklistiku jako stvořené, nejsou služby v této oblasti na vysoké úrovni. Nedostatek půjčoven kol a sportovních potřeb a to ani v blízkosti objektů. V případě, že si hosti přivezou vlastní kola, tak není velká kapacita pro úschovu jízdnicích kol v objektech. Dále je nedostatkem malé množství cyklotras a to pro méně zdatné cyklisty a pro děti.

Velké množství tras vede před hlavní silnice nebo je velké převýšení, což je spíše určeno pro zdatnější cyklisty. Navrhnutá trasa je určena přímo pro rodiny s dětmi.

Hosté by si přáli více přilnout k přírodě a to i ukázkou zemědělských prací, případně i vyzkoušet si tyto zemědělské práce. Venkovský cestovní ruch se týká práce v přírodě a je tedy jedna z možností využít tento nápad pro zlepšení kvality objektů.

Agroturistika tak naplňuje přirozenou potřebu člověka, která vychází z dlouhé historie jeho vývoje a vždy byla spjata s přírodou a zemědělstvím. Tento způsob turistiky je vlastně způsobem života. Ukazuje vše v souvislostech a umožňuje aktivní zapojení. Měl by být také spojen ochutnávkami zemědělských a často ekologicky nezávadných produktů.

Dle statistik z Českého statistického úřadu zájem o venkovskou turistiku stále roste a to i pro zahraniční návštěvníky přijíždějící do České republiky. Protože z výzkumu je zřejmé, že většina návštěvníků jsou Češi, byla by to jedna z možností oslovit i skupinu zahraničních návštěvníků. Znamenalo by větší počet hostů, které by zůstávali na delší dobu a větší příliv finančních prostředků.

Nejedná se jen o zemědělské práce, ale i kuchařské práce.

Většina přijíždějících hostů je přímo z Vysočiny nebo z blízkých krajů. Je tedy potvrzena hypotéza, že přijíždějícími hosty jsou převážně Češi.

Jedná se o mladé rodiny s dětmi, kteří se zdržují převážně jeden týden, jsou z větších měst a proto chtějí využít venkova, jako příjemné dovolené. Jedná se však převážně o nepravidelné hosty, měli by tedy objekty venkovského cestovního ruchu vymyslet strategii, jak si tyto hosty udržet, aby se rádi vraceli.

Propagace je velmi dobrá na internetu, téměř všechny objekty mají své internetové stránky. Dobrou formou propagace je také forma zadání své reklamy na jiné internetové stránky nebo být na propagačních materiálech v turistických informačních centrech. Objekty by se však měli zaměřit i na jinou formu propagace. Aby se zaměřily i na jinou skupinu hostů, než jsou mladí lidé s dětmi, měly by využívat i média a tisk. Propagaci také pomáhá zapojit se do Svazu podnikatelů ČR a sdružení ECEAT CZ. Jedná se o propagaci daného typu ubytovacího zařízení.

Dle statistik bylo řečeno, že se zvýší zájem o venkovský cestovní ruch, lidé se budou chtít více přiblížit přírodě. Pro objekty venkovského cestovního ruchu by bylo vhodné zjistit si potřeby svých hostů, jejich přání a žádosti, zjistit nabídku služeb a aktivit konkurujících objektů. Stačí jen nepatrné změny a dosáhnou většího počtu hostů a nemusí to být ani vysoce finančně náročné jako jiné oblasti cestovního ruchu. A pro hosty venkovského cestovního ruchu by mělo být také směřodonné, že tato forma cestovního ruchu není nijak finančně nákladná, což je vítaná věc pro rodiny s dětmi, pro mladé lidi i pro seniory.

Venkovská turistika je formou ať už odpočinku a relaxace, tak i aktivním cestovním ruchem. Ze všech předešlých informací je tedy možné potvrdit i hypotézu, že se tato forma cestovního ruchu stává stále oblíbenější.

7. Summary

The aim of this thesis was to analyze the possibilities of tourism in the Jihlava, and with regard to rural tourism. The theoretical part has been developed from the literature on this issue and the website. In the theoretical part has been dismantled rural tourism as a concept and then rural tourism in the Highlands and in Jihlava. The practical part of the preparation of questionnaires and subsequent questionnaires. Questionnaire aimed at objects and guests of rural tourism. Evaluation questionnaires are used to confirm or refute those hypotheses.

Highlands are areas well suited for rural tourism. Picturesque villages, beautiful countryside. Highlands are ideal for a relaxing rural environment. All districts of the former Region, Jihlava thus has the potential to develop tourism, especially agro-tourism and mountain biking, but still remain virtually unused. This form of tourism is not as developed as in Austria, can be said according to the research, it is this form of tourism is growing

In most cases the Jihlava is a small economic buildings, cottages and small guest houses, which provide the owners of the objects themselves. The objects are in the villages or small towns. Employees are mostly family members. Accommodation is mostly in the twenty beds, cleaning and booking accommodations provide family members. The same can be said about diet, which is also provided in these buildings. There is a possibility of half the bonus and purchase of products of own production. Owners and their families either directly on the premises of residence, or a mansion, which originally were for the purpose of recreation. In several cases, their estates and their holiday homes in the same town or village where their own lives or in their vicinity. Although the operations are conducted throughout the year, the problem is the unfulfilled capacities throughout the year, but only in the seasonal months, as the summer months and December.

Rural tourism refers to work in nature and is therefore one of the possibilities to use this idea to improve the quality of buildings. Agrotourism thus fulfills the natural human need, which has a long history of its development and has always been connected with nature and agriculture. This kind of tourism is actually a way of life. It turns everything into context and allows for active involvement. It should also be linked to agricultural tasting and often environmentally friendly products. The good form of promotion is also a form to enter your ads on other websites or promotional materials to be in the tourist information centers. Objects, however, should focus on other forms propagace.

Statistics were told that they will increase interest in rural tourism, people will want to bring more natural. For rural tourism facilities would be appropriate to identify the needs of its people, their wishes and requests, identify range of services and activities of competing objects. Just minor

changes and reach more people and may not even be very expensive as other areas of tourism. Rural tourism is a form of either rest and relaxation, as well as inbound tourism. From all the previous information it is possible to confirm the hypothesis that this form of tourism is becoming increasingly popular.

8. Použitá literatura

BÜTOW, M. (1995): *Regionalentwicklung und Tourismus*. In: Albrecht, G. (Hrsg.): *Tourismus – Regionalentwicklung – Nachhaltigkeit*. Greifswalder Beiträge zur Rekreationsgeographie / Freizeit- und Tourismusforschung. Greifswald 234 s.

ČECH, J. *Malá encyklopedie cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 1998. 130 s.
ISBN 80-85970-19-8

ČERTÍK, M. a kol. *Cestovní ruch – vývoj, organizace a řízení*. Praha: OFF, 2001.
352 s. ISBN 80-238-6275-8

FORET, M. FORETOVÁ V: *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Profit Press, 2005. 114 s.
ISBN 80-213-0672-6

HESKOVÁ M. a kol.: *Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006. 224 s. ISBN 80-7168-948-3

KULINAT, K., STEINECKE, A. (1984): *Geographie des Freizeit- und Fremdenverkehrs* (= Erträge der Forschung, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt. 128 s.

PERGLER, J. *Kraj Vysočina*. Praha: Kartografie, 2004. 158 s. ISBN 80-7011-735-4

Městský úřad : Památky Jihlava a okolí, 1998

ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 1999. 244 s.
ISBN 80-85970-27-9

PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. *Cestovní ruch - výkladový slovník*. Česká republika: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 448 s.

Použité internetové stránky:

Czechtourism (2005): Organizace ČR v regionech, Czechtourism [cit. 2010-08-24]. Dostupné na <<http://www.czechtourism.cz/files/regiony/destin/organizacecrvregionech.pdf>>

Kraj Vysočina (2007): Výroční zpráva: Cestovní ruch, Kraj Vysočina [cit. 2010-08-24]. Dostupné na <http://extranet.krvysocina.cz/download/osh/vyrocní_zpravy/2006/Vyrocní_zprava_2006/cestovni-ruch/cestovni-ruch.html>

Jihomoravský kraj, Kraj Vysočina (2006): Regionální operační program pro NUTS2 Jihovýchod, Jihomoravský kraj, Kraj Vysočina [cit. 2010-08-24]. Dostupné na <<http://eia.cenia.cz/sea/download.php?id=MZP034K&field=navrh>>

Ministerstvo místního rozvoje (2007): Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj ČR, Praha, 2007 (cit. 2010-08-24). Dostupné na: <http://www.mmr.cz/index.php?akce=z_zdroje_detail&id=106>

Kraj Vysočina (2008): Výroční zpráva: Program obnovy venkova, Kraj Vysočina [cit. 2010-08-24]. Dostupné na: <<http://www.kr.vysocina.cz/program-obnovy-venkova/ds-300941/pl=7052>>

Businessinfo.cz (2007): Regionální operační systémy [cit. 2010-08-24]. Dostupné na: <<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/rop/1001614/>>

Turistické informační centrum Jihlava: Historie Jihlavy, Jihlava [cit. 2010-08-24]. Dostupné na <http://tic.jihlava.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=100399&id=1001&p1=1014>

Turistické informační centrum Jihlava: Historie Jihlavy, Jihlava [cit. 2010-08-24]. Dostupné na <http://tic.jihlava.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=100399&id=1005&p1=1017>

9. Seznam příloh

Příloha 1: Fotografie měst

Příloha 2: Dotazník pro objekty venkovského cestovního ruchu

Příloha 3: Dotazník pro hosty objektů venkovského cestovního ruchu

Příloha 1

Polná

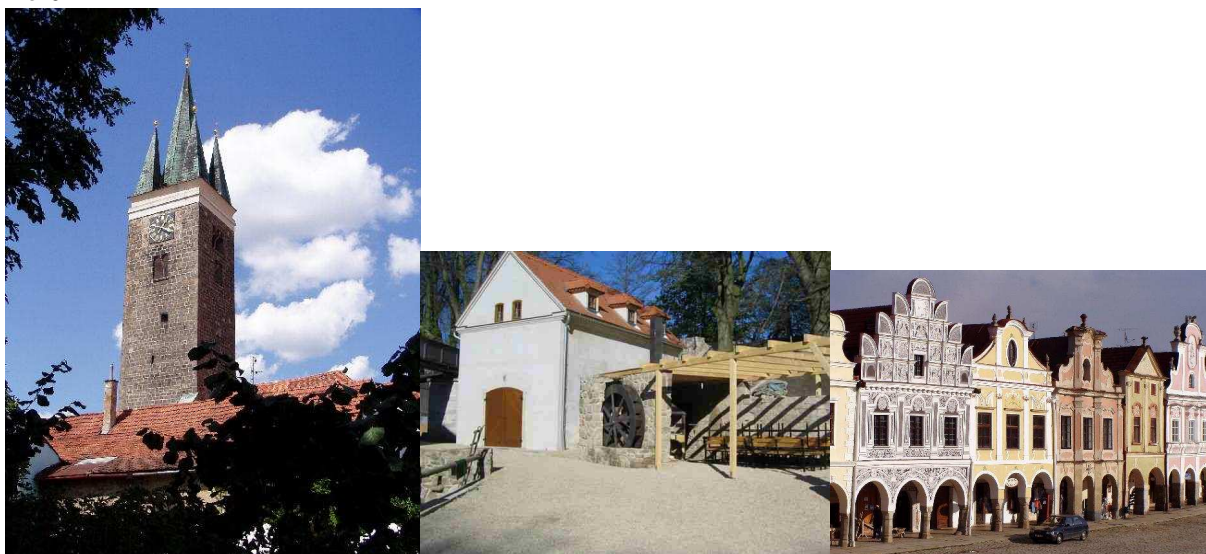
Třešt

Roštejn

Telč

Brtnice

Příloha 2

Dotazník pro objekty venkovského cestovního ruchu

Dobrý den,

Jmenuji se Lucie Půžová a jsem studentkou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Má diplomová práce má název „Venkovská turistika na Jihlavsku“ a pro praktický výzkum použiji dotazníkové šetření. Proto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění toho dotazníku.

Děkuji mnohokrát.

1. Jaká je velikost obce, kde se objekt nachází?
 - a) méně než 500 obyvatel
 - b) 501-1000 obyvatel
 - c) 1001-5000
 - d) více než 5000

2. Ubytovací kapacita daného objektu?
 - a) do 10 lůžek
 - b) 10-20 lůžek
 - c) 21-40 lůžek
 - d) 40 a více lůžek

3. Ve kterém měsíci je největší obsazenost ve Vašem objektu?

4. Jaký typ ubytování je Váš objekt?
 - a) Rekreační usedlost
 - b) Penzion
 - c) Chata nebo chalupa
 - d) Hotel

5. Máte zaměstnance?
 - a) ano
 - b) ne

6. Bydlíte v tomto objektu?
 - a) ano
 - b) ne

7. Jaký typ stravování nabízíte svým hostům?
 - a) Polopenze
 - b) Plná penze
 - c) Snídaně
 - d) Vlastní stravování

8. Nabízíte také produkty vlastní výroby?
 - a) ano (případně vypište jaké)
 - b) ne

9. Jaké aktivity nabízíte, kromě ubytování a případné stravy?

- a) Koupání
- b) Rybolov
- c) Návštěvy památek a kulturních akcí
- d) Cykloturistika
- e) Jiné

10. Jaká je délka pobytů hostů ve Vašem objektu?

- a) 1-3 dny
- b) 4-7 dnů
- c) 8-14 dnů
- d) Déle než 14 dní

11. Jedná se o pravidelné hosty?

- a) ano
- b) ne

12. Jaká je národnostní struktura hostů?

- a) Češi
- b) Cizinci (odkud)

13. Jaká je věková struktura hostů?

- a) Mladí lidé bez dětí
- b) Senioři
- c) Rodiny s dětmi

14. Jakým způsobem propagujete svůj objekt?

- a) Internet
- b) Tisk
- c) Televize, rádio
- d) jiné

15. Tento způsob obživy je pro mě:

- a) Hlavní zdroj příjmů
- b) Vedlejší zdroj příjmů

Příloha 3

Dotazník pro hosty objektů venkovského cestovního ruchu

Dobrý den,

Jmenuji se Lucie Půžová a jsem studentkou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Má diplomová práce má název „Venkovská turistika na Jihlavsku“ a pro praktický výzkum použiji dotazníkové šetření. Proto bych Vás chtěla poprosit o vyplnění toho dotazníku. Děkuji mnohokrát.

1. Pocházíte z Vysočiny?

- a) ano
- b) ne

2. Z jak velkého města pocházíte?

- a) Méně než 1000 obyvatel
- b) 1001-5000 obyvatel
- c) 5001-10000 obyvatel
- d) 10001-20000 obyvatel
- e) 20001-50000 obyvatel
- f) Více než 50000 obyvatel

3. Máte děti?

- a) ano
- b) ne

4. Jak často navštěvujete tento objekt?

- a) Poprvé
- b) Jednou ročně
- c) Několikrát za rok

5. Navštívili jste pouze tento objekt na Jihlavsku?

- a) ano
- b) ne

6. V jakém ročním období jste navštívili tento objekt?

červenec, srpen

- a) květen, červen, září
- b) říjen – únor
- c) březen, duben

7. Jste s pokojem s ubytovacími službami, pokud ne, co byste změnili?

- a) ano
- b) ne

8. Jste spokojeni se stravovacími službami, pokud ne, co byste změnili?

- a) ano
- b) ne

9. Máte zájem o produkty vlastní výroby?

- a) ano
- b) ne

10. Které doplňkové aktivity či služby nabízí tento objekt?

- a) Jízda na koni
- b) Koupání
- c) Rybolov
- d) Cyklistika (půjčovna kol)
- e) jiné

11. Jsou ještě některé služby, které byste uvítali v tomto objektu?

- a) ano (uveďte jaké)
- b) ne

12. Jak jste se o objektu dozvěděli?

- a) Média (rozhlas, televize)
- b) Tisk
- c) Internet
- d) jiné